

საქართველოს მუნიციპალური განვითარების ფონდი

აბასთუმნის მწვანე და ლურჯი კორიდორის რეაბილიტაცია წინასწარი გარემოსდაცვითი და სოციალური მიმოხილვა

დაფინანსებულია მსოფლიო ბანკის მიერ
რეგიონული განვითარების მესამე პროექტი (RDP 3)

ოქტომბერი 2021

შენიშვნა: ქართულ ენაზე შესრულებული წინამდებარე თარგმანები მიახლოებითია. ტექსტში არსებული უზუსტობების აღმოჩენის შემთხვევაში, თარგმანი უნდა გადამოწმდეს დედანთან, რომელიც შესრულებულია ინგლისურ ენაზე.

ქვეპროექტის აღწერილობა

აბასთუმანი ერთ-ერთი ცნობილი და პოპულარული კურორტია სამცხე-ჯავახეთის რეგიონში. ის საქართველოს სამხრეთ ნაწილში, ადიგენის მუნიციპალიტეტში მდებარეობს; ძალზე მრავალფეროვანი და გამორჩეული მიკროკლიმატის წყალობით მას დიდი ტურისტული და რეკრეაციული პოტენციალი აქვს, თუმცა ამჟამად ეს პოტენციალი არ არის სათანადოდ გამოყენებული. ამას გარდა, აბასთუმანს განსაკუთრებულ ღირებულებას მატებს ის ფაქტი, რომ მას სამმაგი ღირსება აქვს - იგი ერთდროულად არის კლიმატური, ბალნეოლოგიური და ტურისტული კურორტი. კურორტის ტერიტორიის მნიშვნელოვანი ნაწილი კულტურულ მემკვიდრეობას წარმოადგენს. აბასთუმნის არქიტექტურა არის ევროპული, ქართული და რუსული სტილის უნიკალური კომბინაცია. აქ არსებული შენობები შემორჩენილია მე-19 საუკუნიდან ან აშენებულია მე-20 საუკუნის დასაწყისში. მათ მოსახლეობის მდიდარი ფენა კოტეჯებად (დასასვენებელი სახლები) იყენებდა. მდინარე ოცხეს სანაპიროზე გაშენებულ ეს პატარა დასახლება დაახლოებით 122 კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლს ითვლის. ეს ფაქტი საფუძველს გვაძლევს ვამტკიცოთ, რომ აბასთუმანი მთლიანად კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლია და ჩვენი უმთავრესი მიზანია მისი „გაცოცხლება“ და შენარჩუნება. ქალაქს ოთხივე მხრიდან აკრავს ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკი. მიუხედავად ამისა, აბასთუმანი არ მოიაზრებოდა როგორც პარკის კარიბჭე და ამ მიმართულებით არც ფუნქციური ურთიერთკავშირი შექმნილა. ამრიგად, კარიბჭის პოტენციალის გამოყენება ის ინოვაცია იქნება, რომელიც დამატებით შეუწყობს ხელს ტურისტული მიმართულების (მაგალითად, ბილიკების შესასვლელების მოწყობა, საორიენტაციო და განმარტებითი სტენდების დაყენება და ა.შ.) განვითარებას და იგი შესწავლილ უნდა იქნას ურბანული დიზაინის ინტეგრირებული კონცეფციების შემუშავების დროს. ახლახან საქართველოს მუნიციპალური განვითარების ფონდმა (MDF), მსოფლიო ბანკის მხარდაჭერით, რეგიონული განვითარების მესამე პროექტის (RDP3) ფარგლებში რამდენიმე ქვეპროექტი განახორციელა. კერძოდ, მოხდა 18 ისტორიული ხის სახლის რეაბილიტაცია და ობსერვატორიის რეაბილიტაცია.

RDP3-ის სამუშაოები აბასთუმანში მიზნად ისახავს ქალაქის ეკონომიკური ბაზის გაძლიერებისა და მოსახლეობის ცხოვრების პირობების გაუმჯობესების ხელშეწყობას იმგვარი ინვესტიციებით, რომლებიც გაზრდის ქალაქის შანსებს გახდეს სიცოცხლისუნარიანი ტურისტული ჰაბი. ამ მიზნის მისაღწევად, მუნიციპალური განვითარების ფონდმა აბასთუმნის ურბანული განახლების კომპლექსური მიდგომა გამოიყენა, მისი ინიციატივით ჩატარდა კვლევა, რომელიც ემსახურებოდა ურბანული კეთილმოწყობის საჭიროებების გამოვლენას და ასევე შემუშავდა აბასთუმნის ინტეგრირებული ურბანული განახლების პროექტი. კონსულტაციის პროცესში წარმოიშვა ლურჯი და მწვანე დერეფნის კონცეფცია. იგი გულისხმობს საზოგადოებრივი სივრცეების გაუმჯობესებას, ქალაქის შიგნით ეკოლოგიური კავშირების შექმნას და მდინარე ოცხეზე არსებული ხელოვნური ნაგებობების მოდერნიზაციას. მიმდინარეობს დეტალური საპროექტო და სამშენებლო საპროექტო სამუშაოები სამ ქვეპროექტზე, რომლებიც წინასწარ საპროექტო დოკუმენტებში

განსაზღვრულია როგორც P01 მწვანე და ლურჯი დერეფანი, P02 ძირითადი ტერიტორიის განახლება და P05 ნიშნები და განმარტებები (დანართი 1). ამგვარად, P01, P02 და P05 პაკეტებისთვის წინამდებარე წინასწარი გარემოსდაცვითი და სოციალური მიმოხილვის (ESR) ანგარიში მომზადდა პროექტისა და არსებული გარემოს აღმწერი სხვა ხელმისაწვდომი მასალების კამერალური შესწავლის, ასევე სპეციალისტებსა და საპროექტო ტერიტორიის მაცხოვრებელი დაინტერესებულ მხარეებთან კონსულტაციის საფუძველზე. წინამდებარე ESR განახლება შემდგომ იგეგმება, დეტალური საინჟინრო პროექტისა და არსებულ გარემოზე ზემოქმედების შეფასების საფუძველზე.

ქვეპროექტი (SP), რომელიც მოიცავს საინვესტიციო პაკეტებს P01, P02 და P05, მოიცავს შემდეგ საქმიანობებს:

- არსებული შიდასახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის გზის (SH- 14) რეაბილიტაცია (საერთო სიგრძე - 7.2 კმ, სიგანე 6-8 მ), კერძოდ - არსებული ასფალტის გზის და ტროტუარების დაშლა; გზის რეაბილიტაცია ქვესაგების, ფუძის, ზედაპირის ჩათვლით ფოროვან ასფალტში (გარე ზონა); შეერთებული ბლოკები სადრენაჟო და საინჟინრო არხებით, თხრილებითა და წყალსარინებით, კიდეებითა და ბორდიურებით; ტროტუარების აღდგენა ან უზრუნველყოფა (სულ მცირე ერთ მხარეს ან მინიმალურ სექციებში) შეერთებული ბლოკების მთელ ტერიტორიაზე; და ვერტიკალური და ჰორიზონტალური საგზაო ნიშნების დამონტაჟება.
- მეორადი საგზაო ქსელის რეაბილიტაცია (საერთო სიგრძე 4.4 კმ), კერძოდ - არსებული ასფალტირებული (საჭიროების შემთხვევაში) გზის დაშლა; გზის რეაბილიტაცია, ქვესაგების, ფუძის, ზედაპირის ჩათვლით შეერთებულ ბლოკებში სადრენაჟო და საინჟინრო არხებით, თხრილებითა და წყალსარინებით, კიდეებითა და ბორდიურებით.
- ეგრეთწოდებული „ჯიბის სივრცეების“ მოწყობა¹, მოპირკეთებული შეერთებული ბლოკებით და აღჭურვილი გარე ავეჯით, გამწვანებით, წყლის დიზაინის ელემენტებით და ქუჩის განათებით.
- საინჟინრო ქსელებისთვის განკუთვნილი მიწისქვეშა სივრცის მოწყობას განახორციელებენ მომსახურების მიმწოდებლები.
- ავტობუსების გაჩერებების მოწყობა დაახლოებით 250-300 მეტრის მანძილის დაშორებებით, საკვანძო ადგილებში, პირდაპირი კავშირით საფეხმავლო ქსელთან, სათანადოდ აღჭურვილი პავილიონებით, განათებითა და ნიშნებით.

¹ ტრანზიტული ზონების შევსება (ზონები საზოგადოებრივ სივრცესა და კერძო საკუთრებას შორის)

- ავტოსადგომების სივრცეების მოწყობა (პროექტის ტერიტორიაზე დაახლოებით 70 ოფიციალური საპარკინგო ადგილია ხელმისაწვდომი) სტანდარტული პარალელური საპარკინგო ადგილებით ზომებში 2,5 × 5,0 მ და 2,0 × 5,0 მ.
- გაბიონებისა და მდინარის სანაპიროების რეკონსტრუქცია და მოწყობა, კერძოდ - მდინარის კალაპოტიდან ნარჩენების ამოღება, მდინარის კალაპოტის გასწვრივ ინფიცირებული მცენარეების მოცილება², არსებული ქვის სანაპიროების გამაგრება, მდინარის ორივე ნაპირზე არსებული სადრენაჟო ხვრელების ჩათვლით; დაზიანებული ქვის სანაპიროების დაშლა და ახალი ქვის სანაპიროების რეკონსტრუქცია ორიგინალური მოდელის მიხედვით, მდინარის ორივე ნაპირზე არსებული სადრენაჟო ხვრელების ჩათვლით; ქვით ნაწყობი ახალი სანაპიროების აგება, მდინარის ორივე ნაპირზე სადრენაჟო ხვრელების ჩათვლით; არსებული ცემენტის ზედაპირების დამუშავება სხვადასხვა ფერებში მათი მკაცრი ვიზუალური ეფექტის შესარბილებლად; არსებული გაბიონების მოშლა და რეკონსტრუქცია; ახალი გაბიონების აგება.
- საყრდენი კედლებისა და გზის შესაბამისი ინფრასტრუქტურის მოწყობა: მთავარი გზის რეაბილიტაციას შეიძლება დასჭირდეს არსებული საყრდენი კედლების გადაკეთება ან ახლის აშენება მეწყრისა და ეროზიის თავიდან ასაცილებლად; არსებული საყრდენი კედლების გამაგრება; არსებული საყრდენი კედლების მოშლა და რეკონსტრუქცია; ახალი საყრდენი კედლების აგება; კიბეების და/ან პანდუსების მოშლა და რეკონსტრუქცია.
- მდინარე ოცხეზე კულტურული მემკვიდრეობის ხიდების გამაგრება: თამარის ხიდი (B 00), ჩანჩქერის ხიდი (B19) და საბაგროს ხიდი (B31). თამარის ხიდი (B00 - სიგრძე 13 მ; სიგანე 3 მ) წარმოადგენს განსაკუთრებული ისტორიული ღირებულების მქონე, ტრადიციულ ქვით ნაგებ ხიდს (ეროვნული ძეგლი, რომელიც შეტანილია კულტურულ მემკვიდრეობათა ნუსხაში), იგეგმება მისი ბურჯებისა და საყრდენების ფუძეების გამაგრება, ნებისმიერი ნაკლები ან მოშვებული ქვა შეიცლება ან სათანადოდ დამაგრდება თავის პირვანდელ ბუდეში, ქვის მწკრივები საჭიროებისამებრ გაილესება და ასევე გათვალისწინებულია შესაფერისი მოაჯირების მოწყობა უსაფრთხოებისთვის. ჩანჩქერის ხიდი (B19, სიგრძე - 10 მ, სიგანე - 4 მ), ასევე ტრადიციული ქვით ნაგები ხიდი, ამ შემთხვევაში გვიანი მე-19 საუკუნის - გამაგრდება საყრდენებზე, ელიფსური თაღის ამოწმეპილ ზედაპირზე არსებული ცემენტის სავალი ნაწილი მოიშლება და მოპირკეთდება ქვაფენილით. აღდგენილი ტრადიციული სავალი გზა შემოსაზღვრული იქნება საჭეპი ქვის ორმაგი რიგით, რომელიც გამაგრებს

² მოსაჭრელი ხეების სია შემუშავდება დეტალური გეგმის შედგენის ეტაპზე.

ისტორიულ ფხვნილი საღებავით დაფარულ ფოლადის მოაჯირებს. საბაგირო გზის ხიდი (B31) (სიგრძე 9 მ, სიგანე 1,5 მ), როგორც მე-20 საუკუნეში აგებული რკინაბეტონის კონსტრუქცია, საჭიროებს სხვა სახის შეკეთებას. ფოლადის არმატურა კოროზიას განიცდის. შეკეთებისას იგეგმება დაზიანებული უბნების ამოკვეთა, კვეთის შედეგად დასუსტებული ფოლადის ჩანაცვლება და კარგი ხარისხის ბეტონის ჩასხმა.

- **შემდეგი ხიდების რეკონსტრუქცია/აღდგენა:** B01 (საფეხმავლო - სიგრძე 13 მ; სიგანე 1,6 მ), B03 (საფეხმავლო/ველოსიპედის /სამანქანო, სიგრძე - 14 მ, სიგანე - 1,9 მ), B06 (საფეხმავლო/ველოსიპედის /სამანქანო, სიგანე - 7 მ), B08 (საფეხმავლო) , B09 (საფეხმავლო ხიდი), B10 (სამანქანო; ცალმხრივი; სიგრძე 12 მ, სიგანე 3,1 მ), B11 (სამანქანო ხიდი; სიგრძე - 10 მ; სიგანე - 4 მ); B12 (საფეხმავლო ხიდი); B13 (საფეხმავლო ხიდი); B14 (საფეხმავლო ხიდი); B15 (მთავარ გზაზე არსებული სამანქანო ხიდი უნდა შემოწმდეს ინსტრუმენტული მეთოდით დეტალური პროექტირების ეტაპზე და შეიძლება დასჭირდეს გამაგრება); B16 (საფეხმავლო ხიდი), B17 (საფეხმავლო ხიდი), B18 (სამანქანო ხიდი; სიგრძე - 8 მ, სიგანე - 4 მ); B20 (საფეხმავლო ხიდი, სიგრძე 12 მ, სიგანე 1.3 მ); B21 (საფეხმავლო, სიგრძე - 15 მ; სიგანე - 6 მ); B33 (სამანქანო ხიდი; სიგრძე - 16 მ, სიგანე - 7 მ); B35 (სამანქანო, სიგრძე - 12 მ, სიგანე - 5 მ).
- **შემდეგი ხიდების მშენებლობა:** B02 (საფეხმავლო, ველოსიპედის, სამანქანო, სიგანე - 4 მ), B04 (საფეხმავლო, სიგანე - 2 მ), B05 (საფეხმავლო, სიგანე - 3 მ), B07 (საფეხმავლო, სიგანე - 2 მ).
- **ქვეპროექტის ტერიტორიის გამწვანება:** დაირგვება დაახლოებით 436 ძირი ხე (იხ. დანართი 4), როგორც გამწვანების, ისე დეკორატიული მიზნებისათვის, მაღალი ან საშუალო სიმაღლის, ნახევრად ზრდასრული ნერგების სახით სტრატეგიულ ადგილებში ბუნებრივი გარემოს გასაუმჯობესებლად. ახალი ხეების განლაგებისას გათვალისწინებული იქნება ქუჩის განათების ეკონომია. უპირატესობა მიენიჭება ადგილობრივ სახეობებს, რომლებსაც შეუძლიათ გაუძლონ მკაცრი კლიმატურ პირობებს. გათვალისწინებულია გამწვანების შემდეგი ტიპები: ბუნებრივი გამწვანება, კონკრეტული ტერიტორიის ბუნებრივი გარემოს აღდგენის მიზნით, დასუფთავებისა და გადარგვის გზით; ბალის ტიპის გამწვანება მწვანე ტერიტორიების გასაუმჯობესებლად ბაღზე ორიენტირებული სამუშაოებით, რაც მოიცავს ჯგუფური ან ცალკეული ნარგავების ჰარმონიულ ნაზავს (ხეივანი, გაზონი, ყვავილნარი. გამწვანებისათვის დაგეგმილია შემდეგი სამუშაოების ჩატარება: დაავადებული ან დაზიანებული ხეების მოჭრა, მათ შორის კუნძების და ფესვების ამოღება და ბუნებრივი ნიადაგის აღდგენა; გამხმარი ტოტების მოცილება; ტოტებისგან, ბუჩქებისგან, სარეველებისგან და სხვ. დასუფთავება,

გაწმენდა; მდინარის ნაპირების გამწვანება მდინარისთვის დამახასიათებელი სახეობების დაბრუნებით; პარკების ტერიტორიების გამწვანება, მათ შორის ნიადაგის მომზადება, ბალახოვანი უბნების გამწვანება, შერეული ჯიშების ბუჩქების დარგვა; ყვავილნარების დეკორატიული გაფორმება; პირველი სიდიდის (ზრდასრული სიმაღლე > 25 მ), მეორე სიდიდის (ზრდასრული სიმაღლე 15-25 მ) და მესამე სიდიდის (ზრდასრული სიმაღლე < 15 მ) ხეების დარგვა;

- **გარე განათების მოწყობა** - არსებული სანათი ბოძის მოხსნა, ახალი სანათი ბოძების მიწოდება და მონტაჟი დაახლოებით 30 მ მანძილის დაშორებით, საძირკვლის ბლოკების, არხებისა და ელექტროგადამცემი ხაზების ჩათვლით.
- **გარე ავეჯის მოწყობა:** ავტობუსის გაჩერების პავილიონების, სკამების, სანაგვე ურნების, ბოძკინტების, ველოსიპედების სადგომების, ხის ცხაურების, ნარჩენების უტილიზაციის ფარი (ე.წ. ნაგვის ურნა), მოაჯირების მიწოდება და მონტაჟი, მცირე მონუმენტების რესტავრაცია (შადრევნები, სასმელი შადრევნები, ქანდაკებები და სხვა).

ინფრასტრუქტურის თითოეული ნაწილზე მუშაობისას დაცული იქნება შესაბამისი გარემოსდაცვითი ნორმები და რეგულაციები, რათა თავიდან ავიცილოთ ან მინიმუმამდე დავიყვანოთ საზოგადოებრივ ჯანმრთელობასა და ბუნებრივ გარემოზე უარყოფითი ზემოქმედება. ფორმალური წერილებისა (იხ. დანართები 5 და 6) და გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსთან კონსულტაციებზე დაყრდნობით, ქვეპროექტის ფარგლებში ამჟამად მიმდინარე ღონისძიებები არ ექვემდებარება გარემოზე ზემოქმედების შეფასებას.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ ამ ქვეპროექტისთვის დანიშნული დიზაინერ-მშენებელი კონტრაქტორის³ მიერ მოწოდებული წინასწარი ინფორმაციის საფუძველზე, სარეაბილიტაციო გზა წინასწარ დაიყო სამ მონაკვეთად: მონაკვეთი 1: კმ 0+000 - კმ 1+450; მონაკვეთი აბასთუმნის შესასვლელიდან ცენტრალურ ნაწილამდე, რომელიც შედარებით ნაკლებად დასახლებული ტერიტორიას კვეთს; მონაკვეთი 2: კმ 1+450 - კმ 5+400; ქალაქ აბასთუმნის ცენტრალური ნაწილი; და მონაკვეთი 3: კმ 5+400 - კმ 6+968; მონაკვეთი, რომელიც აბასთუმნის დაუსახლებელ ტერიტორიას კვეთს და აბასთუმნის ჩრდილოეთით მდებარე საზოგადოებრივი ავტოსადგომის ტერიტორიას უკავშირდება. ამ ეტაპზე, წინასწარი დეტალური გეგმა შემუშავებულია მხოლოდ მესამე მონაკვეთისთვის (საერთო სიგრძე - 1568 მ), რომელიც მოიცავს 5+400 კმ-დან 6 + 968 კმ-ს. ამ მონაკვეთის ფარგლებში, ქვეპროექტი ითვალისწინებს გასხვისების ზოლში სამი ძირი ხის (160 მმ $D \leq 240$ მმ) მოჭრას, არსებული სანიაღვრე არხების მოშლას, ასევე სანიაღვრე კულვერტების შესასვლელებში განლაგებულ ლიუკების მოშლას, 6 არსებული

³ ერთობლივი საწარმო ARALI LLC & ZIMO LLC

ცილინდრის მილის მოშლას, წყალგამშვებებთან არსებული წყალმიმღებების კამერებისა და დაფერდებული კედლების მოშლას, ტროტუარების, სანიაღვრე მილებისა და არხების, გზის საყრდენი კედლების, საგზაო ნიშნების მოწყობასა და გზის სავალი ნაწილის მარკირებას. გზის ამ მესამე მონაკვეთის პატარა უბნები (კმ 5+400-კმ 6+968) კვეთს ბორჯომი-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ტერიტორიას და მიმდებარე ბორჯომი-ხარაგაულის ზურმუხტის (გაეროს გარემოს დაცვის პროგრამა) უბანს (GE0000010). გზის მონაკვეთის ცალკეული უბნები პარკის ტრადიციული გამოყენების ზონაში გადის და მათი აღდგენა ხელს არ შეუშლის პარკის კონსერვაციის მიზნებს. იგივე ეხება ზურმუხტის ზონას: გზა ტერიტორიის საზღვრებს ეხება და მცირედით გადაფარავს უშუალოდ მის ტერიტორიას და მოსალოდნელია, რომ არც გზის მშენებლობა და არც მისი ექსპლუატაცია არ იქონიებს შესაძენვე ზემოქმედებას ზურმუხტის ფარგლებში დაცულ არეალებსა და სახეობებზე. 2021 წლის 8 ოქტომბრის, საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს წერილის თანახმად, გზისა და ზურმუხტის ზონის მინიმალური ფიზიკური გადაფარვის გამო, დაგეგმილი სარეაბილიტაციო სამუშაოების ზემოქმედება გასხვისების ზოლში უმნიშვნელოა და ამგვარი ზემოქმედება შეფასებას არ საჭიროებს. თუმცა, არსებული ეროვნული პროცედურების შესაბამისად, მუნიციპალური განვითარების ფონდი გზის სარეაბილიტაციო სამუშაოების განხორციელების ოფიციალურ ნებართვისთვის მიმართავს დაცული ტერიტორიების სააგენტოს, შესაბამისი დოკუმენტაციისა და საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსგან ზემოაღნიშნული კომუნიკაციის თანდართვით. ნებართვა სავარაუდოდ 2021 წლის ოქტომბერში იქნება მიღებული.

ისტორიული ფასეულობის დაკარგვისა და კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლების უნებლიე დაზიანების თავიდან ასაცილებლად, აღდგენითი სამუშაოების პროექტი და მეთოდოლოგია კოორდინირებულია საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნულ სააგენტოსთან.

საინვესტიციო დაფინანსების ხელშეკრულება მუნიციპალური განვითარების ფონდსა და თვითმმართველი ორგანოს - ადიგენის მუნიციპალიტეტს შორის, რომელიც პასუხისმგებელია განახლებული ობიექტების დაცვაზე, გაფორმდება SAR-ის საბოლოო დამტკიცების შემდეგ.

გარემოსდაცვითი და სოციალური სკრინინგი და კლასიფიკაცია

(ა) ზემოქმედების იდენტიფიკაცია

<p>აქვს თუ არა ქვეპროექტს ხელშესახები გავლენა გარემოზე?</p>	<p>ქვე-პროექტს ექნება ზომიერი მოკლევადიანი უარყოფითი გარემოსდაცვითი ზემოქმედება ასევე მოსალოდნელია, რომ მას ჰქონდეს გრძელვადიანი პოზიტიური ზეგავლენა ბუნებრივ და სოციალურ გარემოზე.</p>
<p>რა არის ქვეპროექტის მნიშვნელოვანი გარემოსდაცვითი სასარგებლო და საზიანო ეფექტები?</p>	<p>მთავარი გზის, დამატებითი ქუჩების, მდინარის ნაპირების, ხიდების, საფეხმავლო და ველოსიპედის ბილიკების რეაბილიტაცია და ახალი ურბანული ავეჯისა და საზოგადოებრივი განათების უზრუნველყოფა ფაქტობრივად შეცვლის აბასთუმნის იერსახეს, აქცევს მიმზიდველ საზოგადოებრივ ადგილად და ხელს შეუწყობს მის ბრენდირებას, როგორც ტურისტული დანიშნულების ადგილს.</p> <p>დაგეგმილი სამუშაოები დადებითად აისახება მდინარე ოცხეზე, ვინაიდან ის შიდა ნარჩენებით არის დაბინძურებული. მდინარის ნაპირებზე ესთეტიკურად თანმიმდევრული სამუშაოები მოიცავს მდინარის კალაპოტში გადაყრილი ნაგვის გაწმენდას. მას ექნება ძლიერი დადებითი გარემოსდაცვითი შედეგი.</p> <p>ზეგავლენის მოსალოდნელი უარყოფითი გარემოსდაცვითი და სოციალური რისკები მოკლევადიანი იქნება და ტიპური ურბანული ლანდშაფტის მცირე და საშუალო ზომის სარეაბილიტაციო სამუშაოებისთვის: ხმაური, მტვერი, ვიბრაცია და გამონახობა, წყლის დაბინძურება სამშენებლო ტექნიკის მუშაობის გამო სამშენებლო ნარჩენების წარმოქმნა; მოძრაობის დარღვევა და ფეხით მოსიარულეთა დაშვება. ყოველივე ზემოთქმულიდან გამომდინარე, მოსალოდნელია, რომ ზემოქმედება იყოს დროებითი და უმნიშვნელო.</p> <p>ის ადგილები, სადაც მშენებლობის ფაზაში იგრძნობა ქვე-პროექტის პირდაპირი ზემოქმედება, მოიცავს:</p> <ul style="list-style-type: none"> • სამშენებლო ტერიტორიას; • სამშენებლო მოედნების გასწვრივ მისასვლელი გზებს; • სამშენებლო და საოჯახო ნარჩენების განთავსების ადგილებს; • თხრილებს, რომლებიც გამოიყენება როგორც მატერიალური წყაროები; • კონტრაქტორის მიერ გამოსაყენებელ ნებისმიერი სხვა ადგილს, როგორებიცაა: სამუშაო ბანაკი, მასალების დროებითი მარაგისა და შენახვის ადგილები და ა.შ.

	<p>ვინაიდან ქვე-პროექტი ითვალისწინებს არსებული ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციას, რეკონსტრუქციას და გაუმჯობესებას ძალიან კარგად განვითარებულ ურბანულ ზონაში და არ ექნება გარემოსდაცვითი კვალი, გარემოზე ზემოქმედება სავარაუდოდ უმნიშვნელო იქნება.</p>
<p>შეიძლება ქვეპროექტს ჰქონდეს რაიმე მნიშვნელოვანი გავლენა ადგილობრივ თემებზე და/ან სხვა დაზარალებულ ადამიანებზე?</p>	<p>ქვე-პროექტის განხორციელებისას ფიზიკური გადაადგილება ან სხვა სახის იძულებითი განსახლება მოსალოდნელი არ არის. კერძო საკუთრებაზე ზემოქმედების თავიდან ასაცილებლად შემუშავდება შესაბამისი ტოპოგრაფიული ნახაზები.</p> <p>ქვე-პროექტს შესაძლოა ჰქონდეს პოზიტიური გრძელვადიანი სოციალური გავლენა; კერძოდ, მისი განხორციელება გამოიწვევს საზოგადოებრივი სივრცეებისა და საფეხმავლო ზონების გაფართოებულ ქსელს, ახალ საფარს, საზოგადოებრივი განათების და ურბანული ავეჯის საშუალებით, ძლიერი ადგილის იდენტურობით, გააძლიერებს ქვეითებისთვის მწვანე სივრცეების ახლო მასშტაბს და აბასთუმნის დასავლეთით მდებარე საცხოვრებელ ფართებს. - დამატებითი ქუჩებისა და ხეივნების აღმოსავლეთ-დასავლეთ განაწილება, სოციალიზაციისა და ადგილობრივი მცირე ბიზნესისათვის სივრცის შექმნა საცხოვრებლისა და ტურისტული გამოცდილების გასაუმჯობესებლად, ახალი კულტურული, კომერციული და სპორტული ობიექტების ჩათვლით.</p> <p>მობილობის კონცეფცია ითვალისწინებს ძირითადად საფეხმავლო და ეკოლოგიურად სუფთა ურბანული სივრცის განვითარებას. უსაფრთხოების გაზრდა უზრუნველყოფილი იქნება გზების დაუცველი მომხმარებლებისათვის უსაფრთხოებითა და ავარიების სიმძიმის შემცირებით: მოძრაობის ხილვადობის გაუმჯობესებით და უსაფრთხო მიმოქცევის დიზაინის უზრუნველყოფით; მოძრაობისა და სიჩქარის შემამცირებელი ღონისძიებების დანერგვით, როგორცაა ბამპერები და/ან სპეციალური ქვაფენილი, სიჩქარის შემზღვევადი ზღვარის მიღების რეკომენდაცია; მთელ კურორტზე საზოგადოებრივი განათების სისტემის გაუმჯობესებით; მთავარი გზის ტროტუარებით უზრუნველყოფით ან გაუმჯობესებით; საცალფეხო გზაზე მოსიარულეთა, ველოსიპედების და სატრანსპორტო საშუალებების გადაადგილების დაშვებით მხოლოდ დამატებით ქსელში; დიფერენცირებული ქვაფენილის ნიმუშების და / ან მასალების გამოყენებით (შემაერთებელი</p>

	<p>ბლოკები, ქვის ფილები ან ასფალტი); ურბანული ფიტინგების განთავსებით (მაგ. საყრდენები), რათა თავიდან იქნეს აცილებული სატრანსპორტო საშუალებების შესვლა მხოლოდ ქვეითათვის განკუთვნილ ადგილებში; სასიამოვნო, ალტერნატიული ბუნების ბილიკების შექმნით მხოლოდ საფეხმავლო ან ველოსიპედის გამოყენებისთვის; საფეხმავლო გადასასვლელებითა და ბამპერების უზრუნველყოფით.</p> <p>უარყოფითი ზემოქმედება ადგილობრივი თემებისთვის არის მოკლევადიანი და შემოიფარგლება მხოლოდ სამშენებლო ადგილით. ისინი დაკავშირებულია ზემოთ აღწერილ შესაძლო შემაწუხებელ ფაქტორებთან (ხმაური, მტკვერი, ვიბრაცია და გამონაბოლქვი).</p>
--	--

(ბ) შემამსუბუქებელი ღონისძიებები

<p>იყო თუ არა გათვალისწინებული ქვეპროექტის დიზაინის ალტერნატივები?</p>	<p>ქვე-პროექტის ტერიტორიის წინასწარი შესწავლის საფუძველზე, წინასწარი დიზაინის ავტორმა შეადგინა პოტენციური პროექტების გრძელი სია.</p> <p>მომდევნო ეტაპზე სია შემცირდა პაკეტების პრიორიტეტიზაციისა და შერჩევის მეთოდოლოგიის გამოყენებით, კერძოდ სკრინინგი; მოკლე სია; საინვესტიციო პაკეტის მოკლე შეფასება; შეფასება; და საბოლოო შერჩევა დამსაქმებლისათვის რეკომენდაციის მისაღებად.</p> <p>შემუშავებული შეფასების საფუძველზე, თითოეული საინვესტიციო პაკეტის ალტერნატივა შეფასდა შემდეგი კრიტერიუმებით: ინვესტიციის შესაბამისობა ინტეგრირებული ურბანული განახლების კონცეფციის დიზაინის მიზნებთან (IUUCD), საინვესტიციო ქვეპროექტის შესაბამისობა IUUCD- ის შიდა თანმიმდევრულობასთან, დაინტერესებული მხარეების კონსენსუსი, წინასწარი გარემოსდაცვითი და სოციალური გავლენები, ხელმისაწვდომობა ყველასათვის და ასე შემდეგ.</p> <p>ზემოაღნიშნული სკრინინგისა და შერჩევის პროცედურის გამოყენებამ განაპირობა მდინარე ოცხკესა და მიმდებარე მთების მწვანე ფართობის განსაზღვრა, როგორც აბასთუმნის ბუნებრივი სიმდიდრის ძირითად ელემენტებად. წინასწარი დიზაინი აგებულია ამ ელემენტებზე და ქმნის "ლურჯ-მწვანე" დერეფანს მთლიანად დასახლების გასწვრივ. ეს საინვესტიციო პაკეტები შეირჩა ამ SP- ის მხარდასაჭერად.</p> <p>აბასთუმანში გამავალი მთავარი გზის რეაბილიტაციის ალტერნატივები არ იქნა განხილული, რადგან ის წარმოადგენს</p>
--	---

	<p>არსებულ გზას. არსებული გზის საფარის შენარჩუნებამ შესაძლოა მოახდინოს ყველაზე დაბალი გარემოსდაცვითი და სოციალური ზეგავლენა.</p>
<p>რა სახის შემამსუბუქებელი ღონისძიებებია შემოთავაზებული?</p>	<p>პოტენციური ზემოქმედებები მცირეა, ადგილისათვის დამახასიათებელი, მეტწილად შექცევადი, შემოიფარგლება მხოლოდ ქვე-პროექტის ადგილით და ადვილად შერბილდება შემამსუბუქებელი ღონისძიებების საშუალებით.</p> <p>პოტენციური ზემოქმედება, რომელიც ძირითადად დაკავშირებულია მშენებლობასთან, შეიძლება შემცირდეს სტანდარტულ დონეზე სირთულის გარეშე დოკუმენტში რეკომენდებული შემამსუბუქებელი ღონისძიებებისა და პროცედურების განხორციელების გზით: სამშენებლო ადგილის დემარკაცია, მოძრაობის მენეჯმენტი, სამშენებლო ტექნიკის კარგად შენარჩუნება, დაკვირვება დადგენილი სამუშაო საათებზე და ნარჩენების ორგანიზებული უტილიზაცია ფორმალურად შეთანხმებული ადგილებიდან.</p> <p>კონტრაქტორი იქნება პასუხისმგებელი ნარჩენების განცალკევებაზე და სხვადასხვა სახის ნარჩენების განთავსებაზე ნებადართულ ადგილებში ან გადასაცემს უფლებამოსილ კომპანიებს შემდგომი გადასაცემად; ლიცენზირებული კარიერებიდან სამშენებლო მასალების მოპოვება⁴ მხოლოდ წყლისა და ნიადაგის დაბინძურების თავიდან აცილება (საწვავის დაღვრა აღჭურვილობის გაუმართაობის გამო, ასფალტის / ბეტონის დაღვრა და ა. შ.), მოსახლეობის მიერ(ხმაურის, მტვრის, გამონახოლქვის) ხელშემლის თავიდან აცილება სათანადო სამუშაოების / მარაგების დაგეგმვის, მოძრაობის მართვის, სამშენებლო ტექნიკის კარგად შენარჩუნების საშუალებით და ა.შ</p> <p>გარდა ამისა, სამშენებლო მოედანი იქნება სათანადოდ დაცული და მშენებლობასთან არსებული გადატვირთული მოძრაობა დარეგულირებული, რაც მოიცავს: ნიშნების დამონტაჟებას, გამაფრთხილებელ ნიშნებს, ბარიერებს და ტრანსპორტის მოძრაობის მიმართულების შეცვლას, სამშენებლო ადგილი და ყველა თხრილი იქნება შემოღობილი და სათანადოდ დაცული უნებართვო წვდომისგან, უზრუნველყოფილი იქნება შესაბამისი განათება, ასევე სამუშაო საათების მორგება ადგილობრივ გადატვირთულ მოძრაობაზე, მაგ. მსხვილი სატრანსპორტო საქმიანობის თავიდან აცილება პიკის საათებში ან პირუტყვის</p>

⁴ლიცენზირებული კარიერები მდებარეობს ადიგენში, ახალციხეში, სოფლებში კახარეთში, უდესა და ვალეში.

	<p>გადაადგილების დროს, სახლების, ბიზნესის, საჯარო სამსახურის და სხვა საკუთრების უსაფრთხო წვდომის უზრუნველყოფა.</p> <p>იმ შემთხვევაში, თუ ექსკავაციის დროს აღმოჩენილ იქნება პოტენციური კულტური ძეგლი, კონტრაქტორი დაუყოვნებლივ შეწყვეტს ნებისმიერ ფიზიკურ აქტივობას ადგილზე და აცნობებს მგფ-ს. მგფი დაუყოვნებლივ შეატყობინებს საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნულ სააგენტოს, რომელსაც აქვს მინიჭებული პასუხისმგებლობა შემდგომ ქმედებაზე. სამუშაოები განახლდება მხოლოდ სააგენტოს წერილობითი ნებართვის მიღების შემდეგ. სამუშაოების განახლება შესაძლებელია მხოლოდ სამინისტროს წერილობითი ნებართვის საფუძველზე.</p> <p>ყველა თანამშრომელს მკაცრად აეკრძალებათ საპროექტო და მის მიმდებარე ტერიტორიაზე მცენარეების მოჭრა / დაზიანება. სამშენებლო სამუშაოების მახლობლად და მის მიმდებარედ უნდა იქნას შემოსაზღვრული, დაცული იყოს მათი ფესვთა სისტემა და თავიდან იქნას აცილებული ხეების დაზიანება. თხრილები არ უნდა დარჩეს ღია ღამით/სამუშაო საათების შემდეგ. ამით თავიდან იქნება აცილებული ადამიანების ან ცხოველების თხრილებში ჩავარდნის რისკი. კონტრაქტორის თანამშრომლებს ეკრძალებათ ნადირობა და მათ მიეცემათ მითითებები ფაუნის დარღვევის მინიმუმამდე შემცირების შესახებ. წყლის დაბინძურების თავიდან ასაცილებლად მდინარის კალაპოტში ნებისმიერი ნარჩენების/მასალის გადაყრა აიკრძალება და დაცული იქნება წყალგამყოფებზე მუშაობის კარგი საერთაშორისო პრაქტიკა.</p>
<p>რა გამოცდილებები იქნა მიღებული წინა მსგავსი პროექტებიდან ამ პროექტის დიზაინში?</p>	<p>მსგავსი პროექტების განხორციელებიდან მიღებული გამოცდილების საფუძველზე, ამჟამინდელი ქვე-პროექტი ითვალისწინებს არა მხოლოდ ქუჩების რეაბილიტაციას, არამედ მდინარის ნაპირების, ხიდების, საფეხმავლო და ველოსიპედების ბილიკების რეაბილიტაციას და ახალი ურბანული ავეჯისა და საზოგადოებრივი განათების უზრუნველყოფას, ქვე-პროექტის მიზანია მიმდებარე საზოგადოებრივი სივრცის გაუმჯობესება.</p>
<p>იყვნენ თუ არა ჩართული დაინტერესებული თემები და იქნა თუ არა სათანადოდ გათვალისწინებული</p>	<p>COVID-19- ის გავრცელებასთან დაკავშირებული გარემოებების გამო, შესაძლოა საჭირო გახდეს აბასთუმანში მწვანე და ლურჯი დერეფნის რეაბილიტაციის შესახებ დისტანციური საჯარო კონსულტაციის ჩატარება. კონსულტაციების დროს მოქმედი ეროვნული რეგულაციების და ჯანმო -ს მითითებების შესაბამისად, მგფ მიიღებს გადაწყვეტილებას კონსულტაციის</p>

<p>მათი ინტერესები და ცოდნა ქვეპროექტის მომზადებაში?</p>	<p>პროცესის სტრუქტურირების შესახებ. დისტანციური კონსულტაციების ჩატარების შემთხვევაში, მგფ სატელეფონო კომუნიკაციის საშუალებით დაინტერესებულ მხარეებს აცნობებს დაგეგმილი საჯარო კონსულტაციების შესახებ ESMP წინასწარი გეგმის შესახებ. სატელეფონო საუბრის დროს ინფორმაცია შეგროვდება ინტერნეტ კავშირის ხელმისაწვდომობისა და ვირტუალური კონსულტაციის ყველაზე შესაფერისი ფორმატის შესახებ. მათ, ვისაც არა აქვთ საკომუნიკაციო საშუალება, ტელეფონის გარდა, მისი საშუალებით მიეწოდებათ ინფორმაცია წყლის სისტემის სარეაბილიტაციო სამუშაოების გარემოსდაცვითი და სოციალური ასპექტების შესახებ. თუ ისინი საჭიროებენ პროექტის ვიზუალიზაციას, დოკუმენტებთან ერთად, შემდეგ ადგილობრივი მუნიციპალიტეტის უფლებამოსილი პირები ეწვევიან მათ WHO- ს მიერ დადგენილი წესებისა და რეკომენდაციების შესაბამისად და გააცნობენ შესაბამის დოკუმენტებს.</p> <p>საინფორმაციო ბუკლეტები, რომლებიც ასახავს დეტალურ ინფორმაციას მომავალი საკონსულტაციო შეხვედრების შესახებ, განთავსდება თავშეყრის ადგილებში.</p> <p>ინფორმაცია დისტანციური რეჟიმის საჯარო კონსულტაციების ჩატარების შესახებ ჩვეულებისამებრ აიტვირთება მგფის ვებსაიტზე.</p> <p>საჯარო კონსულტაციებს გაუძღვება მოდერატორი სხვა ოფიციალურ წარმომადგენლებთან ერთად (PIU, მუნიციპალიტეტი, საზოგადოების წევრები და ა.შ.), რომლებიც გააცნობენ მონაწილეებს ინფორმაციას, რაც მიზნად ისახავს ინფორმაციის უკეთ აღქმას, წარმოდგენენ ილუსტრირებულ მასალას (პრეზენტაცია) ასევე დისტანციური რეჟიმის შეხვედრის მონაწილეებს მიეცემათ საშუალება (მაგ. ინჟინერი, მრჩეველი, მუნიციპალიტეტის წარმომადგენელი) გამოთქვან საკუთარი მოსაზრებები. პრეზენტაციის მსვლელობისას თითოეულ მონაწილეს შეეძლება გამოთქვას თავისი შეფასება, დასვას კითხვები და ასევე მიიღონ პასუხები. კითხვა/ პასუხის დასრულების შემდეგ, მოდერატორი შეაჯამებს შეხვედრას და დახურავს მას. საჯარო კონსულტაციების დასრულებისთანავე მონაწილეებს შეეძლებათ გამოაგზავნონ მათთვის მნიშვნელოვანი დამატებითი და სხვა სახის ინფორმაცია, გამოცხადებულ ვადამდე.</p>
--	---

	<p>იმ შემთხვევაში, თუკი COVID-19 პანდემიის გამო ყველა შეზღუდვა გაუქმდება მშენებლობის დაწყებამდე, კონსულტაციები ძირითად დაინტერესებულ მხარეებთან ჩატარდება პირისპირ შეხვედრების ორგანიზებით.</p>
--	---

დ) კატეგორიზაცია და დასკვნა

სკრინინგის შედეგებიდან გამომდინარე,

ქვეპროექტი კლასიფიცირებულია როგორც გარემოსდაცვითი კატეგორია

A

B

C

გარემოსდაცვითი და სოციალური სკრინინგის დასკვნა:

1. ქვეპროექტი უარყოფილია
2. ქვეპროექტი მიღებულია

თუ კი მიიღება რისკის შეფასების საფუძველზე, ქვეპროექტის მომზადება მოითხოვს:

1. გარემოსდაცვითი და სოციალური მენეჯმენტის ჩამონათვალის შევსებას მცირე სამშენებლო და სარეაბილიტაციო საქმიანობისათვის
2. გარემოსდაცვითი და სოციალური მიმოხილვა, მათ შორის განვითარება გარემოსდაცვითი და სოციალური ქმედებების გეგმის ჩათვლით

სოციალური სკრინინგი

სოციალური დაცვის საშუალებების სკრინინგის ინფორმაცია		კი	არა
1	არის თუ არა ინფორმაცია ქვეპროექტის ადგილის კუთვნილების, საკუთრების და მიწათსარგებლობის სტატუსთან დაკავშირებული და გადამოწმებადი? (სკრინინგი ვერ დასრულდება სანამ ეს არ იქნება ხელმისაწვდომი)	✓	
2	შეამცირებს თუ არა ქვეპროექტი ხალხის ხელმისაწვდომობას მათ ეკონომიკურ რესურსებზე, როგორცაა მიწა, სამოვარი, წყალი, საჯარო მომსახურება, საზოგადოებრივი სარგებლობის ადგილები ან სხვა რესურსები, რომლებზეც ისინი არიან დამოკიდებული?		✓
3	გამოიწვევს თუ არა ქვეპროექტი ცალკეული პირების ან ოჯახების განსახლებას ან მოითხოვს მიწის (სახელმწიფო თუ კერძო, დროებით ან სამუდამოდ) შექმნას მისი განვითარებისათვის?		✓
4	გამოიწვევს თუ არა პროექტი მოსავლის, ხილის ხეების და საოჯახო ინფრასტრუქტურის დროებით ან მუდმივ დაკარგვას (როგორცაა დამხმარე საშუალებები, ღობე, არხი, მარცვლეული, ტუალეტები და სამზარეულოები და ა.შ.)?		✓
<p>თუ რომელიმე ზემოთ მოცემულ კითხვაზე (გარდა 1 – ე კითხვისა) არის „დიახ“, მაშინ OP/BP 4.12 არანებაყოფლობითი განსახლება მისაღებია. შემამსუბუქებელი ღონისძიებები უნდა მიჰყვეს ამ OP/BP 4.12 და განსახლების პოლიტიკის ჩარჩოს</p>			
კულტურული რესურსები იცავს სკრინინგის ინფორმაციას		კი	არა
5	მოითხოვს თუ არა პროექტი გათხრებს ისტორიული, არქეოლოგიური ან კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლთან ახლოს?	✓	
<p>თუ მე –5 კითხვაზე არის პასუხი „დიახ“, მაშინ OP/BP 4.11 ფიზიკური კულტურული რესურსები მისაღებია და შესაძლო შემთხვევითი აღმოჩენები უნდა იქნას დამუშავებული OP/BP– ის და გარემოსდაცვითი და სოციალური მენეჯმენტის ჩარჩოში მოცემული შესაბამისი პროცედურების მიხედვით..</p>			

გარემოსდაცვითი და სოციალური მიმოხილვა და გარემოსდაცვითი და სოციალური მართვის გეგმა

1. შესავალი

1.1. ფონური ინფორმაცია

ქვე-პროექტო განხორციელდება მესამე რეგიონული განვითარების პროექტის (RDP 3) ფარგლებში, რომელიც მოიცავს სამცხე-ჯავახეთისა და მცხეთა-მთიანეთის რეგიონებს. RDP 3 -ის მთავარი მიზანია აღნიშნულ რეგიონებში ინფრასტრუქტურული მომსახურებისა და ინსტიტუციური შესაძლებლობების გაუმჯობესება ტურიზმზე დაფუძნებული ეკონომიკური განვითარების ხელშეწყობით. დიდი ალბათობით დაგეგმილი აქტივობები უშუალო სარგებელს მოუტანს რეგიონების ადგილობრივ მოსახლეობას საჯარო ინფრასტრუქტურის საიმედოობის გაზრდით, მისი ხელმისაწვდომობისა და ხარისხის გაუმჯობესებით, კერძო სექტორის ინვესტიციების გაზრდით და განახლებული კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლებსა და ქალაქებში გაყიდვებით (ტურიზმთან დაკავშირებული საქარმოები). საერთო ჯამში, მოსახლეობის შემოსავალი შესაძლოა გაიზარდოს და ცხოვრების პირობები გაუმჯობესდეს.

საქართველოს მთავრობამ მიმართა მსოფლიო ბანკს RDP 3 – ის დაფინანსების მოთხოვნით. 2015 წელს კი მის განსახორციელებლად მიიღო მსოფლიო ბანკის სესხი (60 მილიონი აშშ დოლარი). პროექტის საერთო ღირებულება 75 მლნ აშშ დოლარია, მათ შორის საქართველოს მთავრობის წვლილს შეადგენს 15 მლნ აშშ დოლარი.

წარმოდგენილი ქვე-პროექტი არის RDP 3 -ის ნაწილი და უნდა იქნას მომზადებული, განხილული, დამტკიცებული და განხორციელებული საქართველოს ეროვნული კანონმდებლობის მოთხოვნების და მსოფლიო ბანკის პოლიტიკის მიხედვით RDP 3 -ის შესაბამისად.

1.2. ინსტიტუციური ჩარჩო

საქართველოს მუნიციპალური განვითარების ფონდი (შემდგომში მგფ) არის საჯარო სამართლის იურიდიული პირი, რომლის მიზანია ხელი შეუწყოს ადგილობრივი მმართველობის ერთეულების ინსტიტუციონალური და ფინანსური შესაძლებლობების გაძლიერებას, ადგილობრივ ინფრასტრუქტურასა და მომსახურებაში ფინანსური რესურსების ინვესტირებას და მდგრადი განვითარების გაუმჯობესებას და მდგრად საფუძველზე გააუმჯობესოს პირველადი ეკონომიკური და სოციალური მომსახურება ადგილობრივი მოსახლეობისათვის (თემებისთვის). მგფ არის განსაზღვრული, როგორც პროექტის განმახორციელებელი ორგანო RDP 3-ისთვის და პასუხისმგებელია მის ყოველდღიურ მენეჯმენტზე, მათ შორის გარემოსდაცვითი და სოციალური დაცვის პოლიტიკის გამოყენებაზე.

მგფ ამზადებს და წარუდგენს მსოფლიო ბანკს დასამტკიცებლად ქვეპროექტის შეფასების ანგარიშებს (SARs), თანდართული საგარანტიო დოკუმენტებით. წინამდებარე SP- სთვის, გარემოსდაცვითი და სოციალური მიმოხილვა (ESR) გარემოსდაცვითი და სოციალური მენეჯმენტის გეგმასთან ერთად (ESMP) შემუშავებულია გარემოსდაცვითი და სოციალური სკრინინგის შედეგების და RDP

3 - ის გარემოსდაცვითი და სოციალური ჩარჩოსთან (ESMF) შეთანხმების საფუძველზე.

SP ხორციელდება პროექტის მშენებლობის ხელშეკრულების საფუძველზე, რომელიც უკვე გაფორმებულია შპს ARALI & ZIMO JV- სთან . წინასწარ მომზადებული პროექტი საფუძველს ჩაუყრის დეტალური პროექტის შემუშავებას.

1.3 კანონმდებლობა და რეგულაციები

ინფრასტრუქტურის თითოეული ნაწილის შემუშავებისას დაცული იქნება შესაბამისი გარემოსდაცვითი ნორმები და რეგულაციები, რათა თავიდან იქნას აცილებული ან მინიმუმამდე დაიყვანოს საზოგადოების წევრების ჯანმრთელობაზე და ბუნებრივ გარემოზე უარყოფითი ზემოქმედება. გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ოფიციალური წერილებისა და კონსულტაციების საფუძველზე, ქვეპროექტის ფარგლებში მიმდინარე საქმიანობა არ ექვემდებარება გარემოზე ზემოქმედების შეფასებას. მსოფლიო ბანკის OP/BP 4.01 გარემოსდაცვითი შეფასება და OP/BP 4.11 ფიზიკური კულტურული რესურსები, რომლებიც გამოწვეულია RDP 3 - ით, აქტუალურია წინამდებარე ქვე-პროექტისთვის. OP/BP 4.01 გამოიყენება, რადგან ქვე-პროექტის განხორციელება მოიცავს სამუშაოების ჩატარებას, რომლებიც გარკვეულ რისკებს უქმნის ბუნებრივ და სოციალურ გარემოს და OP/BP 4.11 გამოიყენება, რადგან ქვე-პროექტი ითვალისწინებს კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლების, კერძოდ თამარის ხიდის, ჩანჩქერის ხიდისა და საბაგირო ხიდის კონსერვაციას/კონსოლიდაციას და რომ ქვე-პროექტის ტერიტორია მდებარეობს კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლების ვიზუალური უსაფრთხოების ზონაში.

ისტორიული ღირებულების დაკარგვისა და კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლების, სარესტავრაციო სამუშაოების პროექტის და მეთოდოლოგიის უნებლიე დაზიანების თავიდან ასაცილებლად, საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნულ სააგენტოსგან უნდა იქნეს მიღებული ნებართვა. იმის გამო, რომ ქვე-პროექტი აფინანსებს იმ გზის რეაბილიტაციას, რომლის ნაწილი გადის ეროვნული პარკისა და ზურმუხტის ზონაში, ამგვარი ჩარევის დასაბუთების და ნებართვის დოკუმენტაცია უზრუნველყოფილი იქნა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსგან (MEPA).

2. ქვეპროექტის აღწერა

აბასთუმანი ერთ-ერთი ცნობილი და პოპულარული კურორტია სამცხე-ჯავახეთის რეგიონში. ის საქართველოს სამხრეთ ნაწილში, ადიგენის მუნიციპალიტეტში მდებარეობს; ძალზე მრავალფეროვანი და გამორჩეული მიკროკლიმატის წყალობით მას დიდი ტურისტული და რეკრეაციული პოტენციალი აქვს, თუმცა ამჟამად ეს პოტენციალი არ არის სათანადოდ გამოყენებული. ამას გარდა, აბასთუმანს განსაკუთრებულ ღირებულებას მატებს ის ფაქტი, რომ მას სამმაგი ღირსება აქვს - იგი ერთდროულად არის კლიმატური, ბალნეოლოგიური და ტურისტული კურორტი.

კურორტის ტერიტორიის მნიშვნელოვანი ნაწილი კულტურულ მემკვიდრეობას წარმოადგენს. აბასთუმნის არქიტექტურა არის ევროპული, ქართული და რუსული სტილის უნიკალური კომბინაცია. აქ არსებული შენობები შემორჩენილია მე-19 საუკუნიდან ან აშენებულია მე-20 საუკუნის დასაწყისში. მათ მოსახლეობის მდიდარი ფენა კოტეჯებად (დასასვენებელი სახლები) იყენებდა. მდინარე ოცხეს სანაპიროზე გაშენებულ ეს პატარა დასახლება დაახლოებით 122 კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლს ითვლის. ეს ფაქტი საფუძველს გვაძლევს ვამტკიცოთ, რომ აბასთუმანი მთლიანად კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლია და ჩვენი უმთავრესი მიზანია მისი „გაცოცხლება“ და შენარჩუნება. ქალაქს ოთხივე მხრიდან აკრავს ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკი. მიუხედავად ამისა, აბასთუმანი არ მოიაზრებოდა როგორც პარკის კარიბჭე და ამ მიმართულებით არც ფუნქციური ურთიერთკავშირი შექმნილა. ამრიგად, კარიბჭის პოტენციალის გამოყენება ის ინოვაცია იქნება, რომელიც დამატებით შეუწყობს ხელს ტურისტული მიმართულების (მაგალითად, ბილიკების შესასვლელების მოწყობა, საორიენტაციო და განმარტებითი სტენდების დაყენება და ა.შ.) განვითარებას და იგი შესწავლილ უნდა იქნას ურბანული დიზაინის ინტეგრირებული კონცეფციების შემუშავების დროს. ახლახან საქართველოს მუნიციპალური განვითარების ფონდმა (MDF), მსოფლიო ბანკის მხარდაჭერით, რეგიონული განვითარების მესამე პროექტის (RDP3) ფარგლებში რამდენიმე ქვეპროექტი განახორციელა. კერძოდ, მოხდა 18 ისტორიული ხის სახლის რეაბილიტაცია და ობსერვატორიის რეაბილიტაცია.

RDP3-ის სამუშაოები აბასთუმანში მიზნად ისახავს ქალაქის ეკონომიკური ბაზის გაძლიერებისა და მოსახლეობის ცხოვრების პირობების გაუმჯობესების ხელშეწყობას იმგვარი ინვესტიციებით, რომლებიც გაზრდის ქალაქის შანსებს გახდეს სიცოცხლისუნარიანი ტურისტული ჰაბი. ამ მიზნის მისაღწევად, მუნიციპალური განვითარების ფონდმა აბასთუმნის ურბანული განახლების კომპლექსური მიდგომა გამოიყენა, მისი ინიციატივით ჩატარდა კვლევა, რომელიც ემსახურებოდა ურბანული კეთილმოწყობის საჭიროებების გამოვლენას და ასევე შემუშავდა აბასთუმნის ინტეგრირებული ურბანული განახლების პროექტი. კონსულტაციის პროცესში წარმოიშვა ლურჯი და მწვანე დერეფნის კონცეფცია. იგი გულისხმობს საზოგადოებრივი სივრცეების გაუმჯობესებას, ქალაქის შიგნით ეკოლოგიური კავშირების შექმნას და მდინარე ოცხეზე არსებული ხელოვნური ნაგებობების მოდერნიზაციას. მიმდინარეობს დეტალური საპროექტო და სამშენებლო საპროექტო სამუშაოები სამ ქვეპროექტზე, რომლებიც წინასწარ საპროექტო დოკუმენტებში განსაზღვრულია როგორც P01 მწვანე და ლურჯი დერეფანი, P02 ძირითადი ტერიტორიის განახლება და P05 ნიშნები და განმარტებები (დანართი 1). ამგვარად, P01, P02 და P05 პაკეტებისთვის წინამდებარე წინასწარი გარემოსდაცვითი და სოციალური მიმოხილვის (ESR) ანგარიში მომზადდა პროექტისა და არსებული გარემოს აღმწერი სხვა ხელმისაწვდომი მასალების კამერალური შესწავლის, ასევე სპეციალისტებსა და საპროექტო ტერიტორიის მაცხოვრებელი დაინტერესებულ მხარეებთან კონსულტაციის საფუძველზე. წინამდებარე ESR განახლება შემდგომ

იგეგმება, დეტალური საინჟინრო პროექტისა და არსებულ გარემოზე ზემოქმედების შეფასების საფუძველზე.

ქვეპროექტი (SP), რომელიც მოიცავს საინვესტიციო პაკეტებს P01, P02 და P05, მოიცავს შემდეგ საქმიანობებს:

- **არსებული შიდასახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის გზის (SH- 14) რეაბილიტაცია** (საერთო სიგრძე - 7.2 კმ, სიგანე 6-8 მ), კერძოდ - არსებული ასფალტის გზის და ტროტუარების დაშლა; გზის რეაბილიტაცია ქვესაგების, ფუძის, ზედაპირის ჩათვლით ფოროვან ასფალტში (გარე ზონა); შეერთებული ბლოკები სადრენაჟო და საინჟინრო არხებით, თხრილებითა და წყალსარინებით, კიდეებითა და ბორდიურებით; ტროტუარების აღდგენა ან უზრუნველყოფა (სულ მცირე ერთ მხარეს ან მინიმალურ სექციებში) შეერთებული ბლოკების მთელ ტერიტორიაზე; და ვერტიკალური და ჰორიზონტალური საგზაო ნიშნების დამონტაჟება.
- **მეორადი საგზაო ქსელის რეაბილიტაცია** (საერთო სიგრძე 4.4 კმ), კერძოდ - არსებული ასფალტირებული (საჭიროების შემთხვევაში) გზის დაშლა; გზის რეაბილიტაცია, ქვესაგების, ფუძის, ზედაპირის ჩათვლით შეერთებულ ბლოკებში სადრენაჟო და საინჟინრო არხებით, თხრილებითა და წყალსარინებით, კიდეებითა და ბორდიურებით.
- **ეგრეთწოდებული „ჯიბის სივრცეების“ მოწყობა⁵**, მოპირკეთებული შეერთებული ბლოკებით და აღჭურვილი გარე ავეჯით, გამწვანებით, წყლის დიზაინის ელემენტებით და ქუჩის განათებით.
- **საინჟინრო ქსელებისთვის განკუთვნილი მიწისქვეშა სივრცის მოწყობას** განახორციელებენ მომსახურების მიმწოდებლები.
- **ავტობუსების გაჩერებების მოწყობა** დაახლოებით 250-300 მეტრის მანძილის დაშორებებით, საკვანძო ადგილებში, პირდაპირი კავშირით საფეხმავლო ქსელთან, სათანადოდ აღჭურვილი პავილიონებით, განათებითა და ნიშნებით.
- **ავტოსადგომების სივრცეების მოწყობა** (პროექტის ტერიტორიაზე დაახლოებით 70 ოფიციალური საპარკინგო ადგილია ხელმისაწვდომი) სტანდარტული პარალელური საპარკინგო ადგილებით ზომებში 2,5 × 5,0 მ და 2,0 × 5,0 მ.
- **გაბიონებისა და მდინარის სანაპიროების რეკონსტრუქცია და მოწყობა**, კერძოდ - მდინარის კალაპოტიდან ნარჩენების ამოღება, მდინარის

⁵ ტრანზიტული ზონების შევსება (ზონები საზოგადოებრივ სივრცესა და კერძო საკუთრებას შორის)

კალაპოტის გასწვრივ ინფიცირებული მცენარეების მოცილება⁶, არსებული ქვის სანაპიროების გამაგრება, მდინარის ორივე ნაპირზე არსებული სადრენაჟო ხვრელების ჩათვლით; დაზიანებული ქვის სანაპიროების დაშლა და ახალი ქვის სანაპიროების რეკონსტრუქცია ორიგინალური მოდელის მიხედვით, მდინარის ორივე ნაპირზე არსებული სადრენაჟო ხვრელების ჩათვლით; ქვით ნაწყობი ახალი სანაპიროების აგება, მდინარის ორივე ნაპირზე სადრენაჟო ხვრელების ჩათვლით; არსებული ცემენტის ზედაპირების დამუშავება სხვადასხვა ფერებში მათი მკაცრი ვიზუალური ეფექტის შესარბილებლად; არსებული გაბიონების მოშლა და რეკონსტრუქცია; ახალი გაბიონების აგება.

- **საყრდენი კედლებისა და გზის შესაბამისი ინფრასტრუქტურის მოწყობა:** მთავარი გზის რეაბილიტაციას შეიძლება დასჭირდეს არსებული საყრდენი კედლების გადაკეთება ან ახლის აშენება მეწყრისა და ეროზიის თავიდან ასაცილებლად: არსებული საყრდენი კედლების გამაგრება; არსებული საყრდენი კედლების მოშლა და რეკონსტრუქცია; ახალი საყრდენი კედლების აგება; კიბეების და/ან პანდუსების მოშლა და რეკონსტრუქცია.
- **მდინარე ოცხეზე კულტურული მემკვიდრეობის ხიდების გამაგრება:** თამარის ხიდი (B 00), ჩანჩქერის ხიდი (B19) და საბაგიროს ხიდი (B31). თამარის ხიდი (B00 - სიგრძე 13 მ; სიგანე 3 მ) წარმოადგენს განსაკუთრებული ისტორიული ღირებულების მქონე, ტრადიციულ ქვით ნაგებ ხიდს (ეროვნული ძეგლი, რომელიც შეტანილია კულტურულ მემკვიდრეობათა ნუსხაში), იგეგმება მისი ბურჯებისა და საყრდენების ფუძეების გამაგრება, ნებისმიერი ნაკლული ან მოშვებული ქვა შეიცლება ან სათანადოდ დამაგრდება თავის პირვანდელ ბუდეში, ქვის მწკრივები საჭიროებისამებრ გაილესება და ასევე გათვალისწინებულია შესაფერისი მოაჯირების მოწყობა უსაფრთხოებისთვის. ჩანჩქერის ხიდი (B19, სიგრძე - 10 მ, სიგანე - 4 მ), ასევე ტრადიციული ქვით ნაგები ხიდი, ამ შემთხვევაში გვიანი მე-19 საუკუნის - გამაგრდება საყრდენებზე, ელიფსური თაღის ამოხნევილ ზედაპირზე არსებული ცემენტის სავალი ნაწილი მოიშლება და მოპირკეთდება ქვაფენილით. აღდგენილი ტრადიციული სავალი გზა შემოსაზღვრული იქნება საჭეჭი ქვის ორმაგი რიგით, რომელიც გაამაგრებს ისტორიულ ფხვნილი საღებავით დაფარულ ფოლადის მოაჯირებს. საბაგირო გზის ხიდი (B31) (სიგრძე 9 მ, სიგანე 1,5 მ), როგორც მე-20 საუკუნეში აგებული რკინაბეტონის კონსტრუქცია, საჭიროებს სხვა სახის შეკეთებას. ფოლადის არმატურა კოროზიას განიცდის. შეკეთებისას იგეგმება დაზიანებული უბნების ამოკვეთა, კვეთის შედეგად დასუსტებული ფოლადის ჩანაცვლება და კარგი ხარისხის ბეტონის ჩასხმა.

⁶ მოსაჭრელი ხეების სია შემუშავდება დეტალური გეგმის შედგენის ეტაპზე.

- **შემდეგი ხიდების რეკონსტრუქცია/აღდგენა:** B01 (საფეხმავლო - სიგრძე 13 მ; სიგანე 1,6 მ), B03 (საფეხმავლო/ველოსიპედის /სამანქანო, სიგრძე - 14 მ, სიგანე - 1,9 მ), B06 (საფეხმავლო/ველოსიპედის /სამანქანო, სიგანე - 7 მ), B08 (საფეხმავლო) , B09 (საფეხმავლო ხიდი), B10 (სამანქანო; ცალმხრივი; სიგრძე 12 მ, სიგანე 3,1 მ), B11 (სამანქანო ხიდი; სიგრძე - 10 მ; სიგანე - 4 მ); B12 (საფეხმავლო ხიდი); B13 (საფეხმავლო ხიდი); B14 (საფეხმავლო ხიდი); B15 (მთავარ გზაზე არსებული სამანქანო ხიდი უნდა შემოწმდეს ინსტრუმენტული მეთოდით დეტალური პროექტირების ეტაპზე და შეიძლება დასჭირდეს გამაგრება); B16 (საფეხმავლო ხიდი), B17 (საფეხმავლო ხიდი), B18 (სამანქანო ხიდი; სიგრძე - 8 მ, სიგანე - 4 მ); B20 (საფეხმავლო ხიდი, სიგრძე 12 მ, სიგანე 1.3 მ); B21 (საფეხმავლო, სიგრძე - 15 მ; სიგანე - 6 მ); B33 (სამანქანო ხიდი; სიგრძე - 16 მ, სიგანე - 7 მ); B35 (სამანქანო, სიგრძე - 12 მ, სიგანე - 5 მ).
- **შემდეგი ხიდების მშენებლობა:** B02 (საფეხმავლო, ველოსიპედის, სამანქანო, სიგანე - 4 მ), B04 (საფეხმავლო, სიგანე - 2 მ), B05 (საფეხმავლო, სიგანე - 3 მ), B07 (საფეხმავლო, სიგანე - 2 მ).
- ქვეპროექტის ტერიტორიის გამწვანება: დაირგვება დაახლოებით 436 ძირი ხე (იხ. დანართი 4), როგორც გამწვანების, ისე დეკორატიული მიზნებისათვის, მაღალი ან საშუალო სიმაღლის, ნახევრად ზრდასრული ნერგების სახით სტრატეგიულ ადგილებში ბუნებრივი გარემოს გასაუმჯობესებლად. ახალი ხეების განლაგებისას გათვალისწინებული იქნება ქუჩის განათების ეკონომია. უპირატესობა მიენიჭება ადგილობრივ სახეობებს, რომლებსაც შეუძლიათ გაუძლონ მკაცრი კლიმატურ პირობებს. გათვალისწინებულია გამწვანების შემდეგი ტიპები: ბუნებრივი გამწვანება, კონკრეტული ტერიტორიის ბუნებრივი გარემოს აღდგენის მიზნით, დასუფთავებისა და გადარგვის გზით; ბალის ტიპის გამწვანება მწვანე ტერიტორიების გასაუმჯობესებლად ბალზე ორიენტირებული სამუშაოებით, რაც მოიცავს ჯგუფური ან ცალკეული ნარგავების ჰარმონიულ ნაზავს (ხეივანი, გაზონი, ყვავილნარი. გამწვანებისათვის დაგეგმილია შემდეგი სამუშაოების ჩატარება: დაავადებული ან დაზიანებული ხეების მოჭრა, მათ შორის კუნძების და ფესვების ამოღება და ბუნებრივი ნიადაგის აღდგენა; გამხმარი ტოტების მოცილება; ტოტებისგან, ბუჩქებისგან, სარეველებისგან და სხვ. დასუფთავება, გაწმენდა; მდინარის ნაპირების გამწვანება მდინარისთვის დამახასიათებელი სახეობების დაბრუნებით; პარკების ტერიტორიების გამწვანება, მათ შორის ნიადაგის მომზადება, ბალახოვანი უბნების გამწვანება, შერეული ჯიშების ბუჩქების დარგვა; ყვავილნარების დეკორატიული გაფორმება; პირველი სიდიდის (ზრდასრული სიმაღლე > 25 მ), მეორე სიდიდის (ზრდასრული სიმაღლე 15-25 მ) და მესამე სიდიდის (ზრდასრული სიმაღლე < 15 მ) ხეების დარგვა;

- **გარე განათების მოწყობა** - არსებული სანათი ბოდის მოხსნა, ახალი სანათი ბოდების მიწოდება და მონტაჟი დაახლოებით 30 მ მანძილის დაშორებით, საძირკვლის ბლოკების, არხებისა და ელექტროგადამცემი ხაზების ჩათვლით.
- **გარე ავეჯის მოწყობა:** ავტობუსის გაჩერების პავილიონების, სკამების, სანაგვე ურნების, ბოძკინტების, ველოსიპედების სადგომების, ხის ცხაურების, ნარჩენების უტილიზაციის ფარი (ე.წ. ნაგვის ურნა), მოაჯირების მიწოდება და მონტაჟი, მცირე მონუმენტების რესტავრაცია (შადრევნები, სასმელი შადრევნები, ქანდაკებები და სხვა).

ინფრასტრუქტურის თითოეული ნაწილზე მუშაობისას დაცული იქნება შესაბამისი გარემოსდაცვითი ნორმები და რეგულაციები, რათა თავიდან ავიცილოთ ან მინიმუმამდე დავიყვანოთ საზოგადოებრივ ჯანმრთელობასა და ბუნებრივ გარემოზე უარყოფითი ზემოქმედება. ფორმალური წერილებისა (იხ. დანართები 5 და 6) და გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსთან კონსულტაციებზე დაყრდნობით, ქვეპროექტის ფარგლებში ამჟამად მიმდინარე ღონისძიებები არ ექვემდებარება გარემოზე ზემოქმედების შეფასებას.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ ამ ქვეპროექტისთვის დანიშნული დიზაინერ-მშენებელი კონტრაქტორის⁷ მიერ მოწოდებული წინასწარი ინფორმაციის საფუძველზე, სარეაბილიტაციო გზა წინასწარ დაიყო სამ მონაკვეთად: მონაკვეთი 1: კმ 0+000 - კმ 1+450; მონაკვეთი აბასთუმნის შესასვლელიდან ცენტრალურ ნაწილამდე, რომელიც შედარებით ნაკლებად დასახლებული ტერიტორიას კვეთს; მონაკვეთი 2: კმ 1+450 - კმ 5+400; ქალაქ აბასთუმნის ცენტრალური ნაწილი; და მონაკვეთი 3: კმ 5+400 - კმ 6+968; მონაკვეთი, რომელიც აბასთუმნის დაუსახლებელ ტერიტორიას კვეთს და აბასთუმნის ჩრდილოეთით მდებარე საზოგადოებრივი ავტოსადგომის ტერიტორიას უკავშირდება. ამ ეტაპზე, წინასწარი დეტალური გეგმა შემუშავებულია მხოლოდ მესამე მონაკვეთისთვის (საერთო სიგრძე - 1568 მ), რომელიც მოიცავს 5+400 კმ-დან 6 + 968 კმ-ს. ამ მონაკვეთის ფარგლებში, ქვეპროექტი ითვალისწინებს გასხვისების ზოლში სამი ძირი ხის (160 მმ <math><D \leq 240</math> მმ) მოჭრას, არსებული სანიაღვრე არხების მოშლას, ასევე სანიაღვრე კულვერტების შესასვლელებში განლაგებულ ლიუკების მოშლას, 6 არსებული ცილინდრის მილის მოშლას, წყალგამშვებებთან არსებული წყალმიმღებების კამერებისა და დაფერდებული კედლების მოშლას, ტროტუარების, სანიაღვრე მილებისა და არხების, გზის საყრდენი კედლების, საგზაო ნიშნების მოწყობასა და გზის სავალი ნაწილის მარკირებას. გზის ამ მესამე მონაკვეთის პატარა უბნები (კმ 5+400-კმ 6+968) კვეთს ბორჯომი-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ტერიტორიას და მიმდებარე ბორჯომი-ხარაგაულის ზურმუხტის (გაეროს გარემოს დაცვის პროგრამა) უბანს (GE0000010). გზის მონაკვეთის ცალკეული უბნები პარკის ტრადიციული

⁷ ერთობლივი საწარმო ARALI LLC & ZIMO LLC

გამოყენების ზონაში გადის და მათი აღდგენა ხელს არ შეუშლის პარკის კონსერვაციის მიზნებს. იგივე ეხება ზურმუხტის ზონას: გზა ტერიტორიის საზღვრებს ეხება და მცირედით გადაფარავს უშუალოდ მის ტერიტორიას და მოსალოდნელია, რომ არც გზის მშენებლობა და არც მისი ექსპლუატაცია არ იქონიებს შესამჩნევ ზემოქმედებას ზურმუხტის ფარგლებში დაცულ არეალებსა და სახეობებზე. 2021 წლის 8 ოქტომბრის, საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს წერილის თანახმად, გზისა და ზურმუხტის ზონის მინიმალური ფიზიკური გადაფარვის გამო, დაგეგმილი სარეაბილიტაციო სამუშაოების ზემოქმედება გასხვისების ზოლში უმნიშვნელოა და ამგვარი ზემოქმედება შეფასებას არ საჭიროებს. თუმცა, არსებული ეროვნული პროცედურების შესაბამისად, მუნიციპალური განვითარების ფონდი გზის სარეაბილიტაციო სამუშაოების განხორციელების ოფიციალურ ნებართვისთვის მიმართავს დაცული ტერიტორიების სააგენტოს, შესაბამისი დოკუმენტაციისა და საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსგან ზემოაღნიშნული კომუნიკაციის თანდართვით. ნებართვა სავარაუდოდ 2021 წლის ოქტომბერში იქნება მიღებული.

ისტორიული ფასეულობის დაკარგვისა და კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლების უნებლიე დაზიანების თავიდან ასაცილებლად, აღდგენითი სამუშაოების პროექტი და მეთოდოლოგია კოორდინირებულია საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნულ სააგენტოსთან.

საინვესტიციო დაფინანსების ხელშეკრულება მუნიციპალური განვითარების ფონდსა და თვითმმართველი ორგანოს - ადიგენის მუნიციპალიტეტს შორის, რომელიც პასუხისმგებელია განახლებული ობიექტების დაცვაზე, გაფორმდება SAR-ის საბოლოო დამტკიცების შემდეგ.

3. გარემოსდაცვითი საბაზისო პირობები

ქვე-პროექტი გათვლილია დაბა აბასთუმანში განხორციელებისთვის, რომელიც მდებარეობს ზღვის დონიდან 1340 მეტრზე, სამცხე-ჯავახეთის რეგიონის ადიგენის მუნიციპალიტეტში, ადიგენიდან 25 კილომეტრში, ახალციხიდან 28 კილოტრით დაშორებულ მდ. ოცხის ხეობაში მესხეთის ქედის სამხრეთ კალთაზე. მდინარე ოცხი, მდინარე ხვაბლიანის მარცხენა შენაკადი, ქვე-პროექტის განხორციელების ტერიტორიას მიუყვება. თითქმის ვერტიკალურად აღმართული ფერდობები დაფარულია წიწვოვანი ტყით, სადაც ჭარბობს ფიჭვი, რომელიც ყვავილობისას შეუცვლელი სამკურნალო საშუალებაა ფილტვების დაავადების მქონე ადამიანებისთვის. აბასთუმანში ზომიერად მშრალი მთის ჰავაა, ტენიანობა მხოლოდ ზაფხულში 50%-მდე იზრდება. ნალექების საშუალო წლიური მაჩვენებელია 626 მმ. საშუალო წლიური ტემპერატურა 6.4-6.5 C°-ია იანვარში, ხოლო 17.2 C°- ივლისში.

აბასთუმანი XIX საუკუნის 70-იან წლებში გაშენებული მთის კურორტია. XIX საუკუნის 30-იან წლებში ჩატარდა თერმული წყლების მეცნიერული კვლევა, რომელმაც აჩვენა, რომ აბასთუმნის თერმული წყლები ეკუთვნის ქლორის, ნატრიუმის, სულფატისა და კალციუმის შემცველ ჰიპერთერმულ სამკურნალო წყლებს და გამოიყენება რევმატიზმების, გინეკოლოგიური, დერმატოლოგიური და ნერვული დაავადებების, ასევე, მეტაბოლური დარღვევებისა და ქრონიკული წყლულის სამკურნალოდ.

აბასთუმანში წარმოდგენილია შემდეგი ღირსშესანიშნაობები: აბასთუმნის ასტროფიზიკური ობსერვატორია, XIX საუკუნის აბასთუმნის პარკი, ეკლესია ახალი ზარზმა (1899-1902), თამარ მეფის ციხე-სიმაგრე (IX-XI სს), მელნისის ციხე (შუა საუკუნეები), მდინარე ოცხზე აშენებული თამარის ხიდი (IX-XI საუკუნეები), მახვილოს ციხე (შუასაუკუნეებში აშენებული).

საგზაო ქსელი აბასთუმანში დაფუძნებულია შ-14-ზე, ექსტრა ურბანულ გზაზე, რომელიც დასახლებას მთელ სიგრძეზე კვეთს გრძივი ღერძის გასწვრივ და მთავარი საგზაო ინფრასტრუქტურის როლს ასრულებს. გზის სავალი ნაწილის სიგანე 6 მ-დან 10-მდე მერყეობს. სავალი ნაწილი ნაწილობრივ გარშემორტყმულია ბეტონის ან ქვის ფილებით მოპირკეთებული ტროტუარებით. აღნიშნული გზა გასულ საუკუნეში აშენდა, ხოლო 2006-2007 წლებში სრული რეაბილიტაცია ჩატარდა, რის შემდეგაც დროდადრო მიმდინარეობს აღდგენითი სამუშაოები. გზის გასწვრივ შეხვდებით სხვადასხვა ნაგებობებს, მათ შორის: კერძო რეზიდენციები და ეზოები, მრავალსართულიანი შენობები, სასტუმროები, საზოგადოებრივი ობიექტები და კომერციული საკუთრებები. რელიეფის სპეციფიკური და რთული პირობების გამო, გზაზე აშენებულია სხვადასხვა სახის საშუალებები, როგორცაა წყალგამტარი მილები, რკინა-ბეტონის ქვაბები, საყრდენი კედლები და მდინარე ოცხზე გამავალი საავტომობილო და საფეხმავლო ხიდები. საგზაო ნიშნები წარმოდგენილია მინიმალური რაოდენობით, ელემენტარული უსაფრთხოების მოთხოვნები დაცულია. თუმცა, არსებული საგზაო ნიშნები დაძველებულია, გახუნებული და ზოგიერთ ადგილზე საჭიროა მათი დამატებითი დამონტაჟება იმისათვის, რომ დაცულ იქნას არსებული სტანდარტები. გზის ტექნიკური მდგომარეობა, შეიძლება, დამაკმაყოფილებლად ჩაითვალოს; არაა შემჩნეული რაიმე სახის გეოდინამიკური პროცესები. მთელ სიგრძეზე, ასფალტ-ბეტონი ორ ფენადაა დაგებული და მისი მდგომარეობა სხვადასხვა ადგილზე სხვადასხვანაირია: ზოგიერთ ადგილას, ის, შეიძლება, დამაკმაყოფილებლად ჩაითვალოს, თუმცა ზოგან შეიმჩნევა გრძივი და განივი ბზარები, ზედაპირის აბრაზია, მცირე ნაკაწრები, მოტეხილი ნაწიბურები, ამომტვრეული ზედაპირი და ა.შ

რთული ტოპოგრაფიული მდგომარეობის გამო, მეორადი გზის ქსელი შეზღუდვებითაა აშენებული. უმეტესი ქუჩა სრულიად ასფალტის საფარის გარეშეა დატოვებული, არა არის დამონტაჟებული სადრენაჟო სისტემა და გზა ზამთარში ტალახიანი, ხოლო ზაფხულში მტვრიანია. მდინარის მარჯვენა და მარცხენა ნაპირზე არსებული ქუჩები ერთმანეთს ხიდების მეშვეობით უკავშირდება. იმ საცხოვრებელი

სახლებიდან ქუჩამდე მისვლა, რომელთაც ღობე არ გააჩნია, ბალახის საფარიანი გზითაა შესაძლებელი. ზოგადად, აბასთუმანში პარკინგი მოუწყესრიგებელია. კერძოდ, მეორად გზებზე საერთოდ არ არის გათვალისწინებული საპარკინგე ადგილები და მცირე ზომის ტრანსპორტს პირდაპირ სახლების ან დაწესებულებების წინ აჩერებენ.

საფეხმავლო ბილიკები და ტროტუარები, სადაც მოწყობილია, ძალიან ცუდ მდგომარეობაშია და ფეხით მოსიარულეთათვის გზით სარგებლობას შეუძლებელს ხდის. საფეხმავლო ბილიკები სპონტანურადაა გაჭრილი მთავარი და მეორადი გზების გაყოლებაზე.

აბასთუმნის ძირითადი ბუნებრივი ღირსშესანიშნაობებია ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკი და მდინარე ოცხი, რომელიც მთელ დასახლებაზეა გადაჭიმული. მდინარე ოცხი აბასთუმანს ჩრდილოეთიდან სამხრეთისკენ მიუყვება და ორ ნაწილად ჰყოფს. მას გარემოსთვის მნიშვნელოვანი როლი აკისრია. მდინარეს გაზაფხულზე წყალდიდობა, ხოლო ზამთარსა და ზაფხულში წყლის დაბალი დონე ახასიათებს. მაქსიმალური ყოველთვიური ნაკადის მაჩვენებლები დაფიქსირებულია მაისში. მაშინ, როცა ყოველთვიური ნაკადი ზამთრის პერიოდისას ემთხვევა. დასახლების სხვადასხვა ნაწილებიდან მდინარეში ჩაედინება მეორეხარისხოვანი შენაკადები. მდინარის სანაპიროები ძირითადად ხელუხლებლადაა დატოვებული, გარშემო არსებულ ბალახის საფართან ერთად შეხვდებით ფოთლოვან ან წიწვოვან ხეებსაც. ასევე, ბუჩქნარებს. საცხოვრებელ პუნქტებში მდინარე დასახლების დატბორვისგან დაცვის მიზნით, ძირითადად, შემოსაზღვრულია ჯებირებით. მდინარის ძველი, ქვის სანაპიროები აბასთუმნის ქალაქის პეიზაჟის გამორჩეული მახასიათებელია; თუმცა, მოუვლელია, დაბინძურებული, დაშლის პირას მისული, დამცავი კედლები დანგრეულია, ველური მცენარეებით დაფარული, სადრენაჟე ქსელიც სასწრაფოდ მისახედა. გზის ზოგიერთ მონაკვეთზე აშენებულია საყრდენი კედლები მეწყერისაგან დასაცავად, ან გზის რთულ რელიეფზე გასავლელად. მათი უმეტესობა კარგ მდგომარეობაშია და მხოლოდ მსუბუქ ხელის შევლებას საჭიროებს.

აბასთუმნის კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი მახასიათებელია ხიდები, რომლების მდინარის ორი მხარის დამაკავშირებლად გამოიყენება, თუმცა მათი სივიწროვის გამო შეუძლებელია ტროტუარების არსებობა და შეზღუდულია ტრანსპორტის მოძრაობაც. ისევე როგორც საგზაო ქსელი, ხიდებიც მნიშვნელოვნად გასაუმჯობესებელია სტრუქტურულად, ზომითა და ხარისხით. მეორადი ხიდების უმეტესობა აკავშირებს ერთმანეთთან ადგილობრივ გზებს გარდა იმ ხიდისა, რომელიც აბასთუმნის ევგენი კარაძის ობსერვატორიასთან მიდის. მეორადი ხიდები ან მხოლოდ სატრანსპორტო საშუალებისთვის ან მხოლოდ ფეხით მოსიარულეთათვის გამოიყენება. ყველა მათგანი ბეტონის/ფოლადის კონსტრუქციისგანაა დამზადებული, სხვადასხვა ფორმის ლითონის მოაჯირებით. ისტორიული ხიდები, როგორცაა თამარის ხიდი, მთავარ აბანოებთან არსებული ჩანჩქერის ხიდი და საბაგირო წარმოადგენს აბასთუმნის კულტურულ მემკვიდრეობას.

აბანოს უბანში შეხვდებით მსუბუქად მინერალიზებულ წყაროებს, რომლებიც გამოიყენება თერმული ობიექტების ცხელი წყლით მოსამარაგებლად. გოლიათის

წყაროს, გველის წყაროს და სურავანდის წყაროს გამონადენი დღეში დაახლოებით 1 მილიონ ლიტრს აღწევს და გამოიყენება დაავადებების სამკურნალოდ და გამაჯანსაღებელი პროცედურებისთვის.

დღესდღეობით, აბასთუმანს ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნულ პარკთან ოთხი გზა აკავშირებს. ესენია: 1. დასავლეთ ნაწილი. დამაკავშირებელი გზა იწყება რუსეთის ყოფილი ყაზარმიდან და თამარის ხიდით უკავშირდება ობსერვატორიას. ეს გზა საკმაოდ გრძელი და ციცაბოა. კიდევ ერთი მისასვლელი გზა იწყება უძველესი გვირაბიდან, რომელიც გამოიყენებოდა ციხესიმაგრისთვის წყლის მისაწოდებლად. 2. დასავლეთ ნაწილი. იწყება აბანოდან და მიდის ასტროფიზიკური ობსერვატორიისკენ. 3. დასავლეთ ნაწილი. იწყება რომას პარკიდან, გაივლის საბაგიროს პარალელურად და მიდის ობსერვატორიამდე. 4. დასავლეთ ნაწილი. იწყება რომანოვების სასახლის კომპლექსიდან და მიუყვება აღმართს. გზა კერძო საკუთრებასთან მიდის და ვიზიტორთათვის მიუწვდომელია.

ტერიტორიაზე არსებული მცენარეთა მრავალრიცხოვანი სახეობებია: ფოთლოვანი მცენარეები: მუხა, კაკალი, არყის ხე, თელა, ასკილიუსი, ოლდერი, ნეკერჩხალი, თეთრი ტირიფი, იფანი, აკაცია, ასპენი, რცხილა. ბუჩქოვანი მცენარეები: კოლხური ბუჩქი, პრივეტი, კავკასიური ჟასმინი, გრაკლა, კოწახური, შინდი, შროშანა, ვარდი. წიწვოვანი მცენარეები: კავკასიური ანუ სოსნოვსკის ფიჭვი, შავი ფიჭვი, ნაძვი, ვერცხლიფერი ანუ ჩხვლეტია ნაძვი, კავკასიური სოჭი, აღმოსავლური ბიოტა, ტუია, კვიპაროსი. ბალახოვანი მცენარეები: სამყურა, მდელოს ბალახი, აგრიმონია, ნაცარქათამა, ხვართლა, ჭინჭარი, მდელოს ფესკი, ხეობის შროშანი, ვარდკაჭაჭა, ჯიჯლაყა, მრავალძარღვა, ბაბუაწვერა. ბოტანიკურმა შეფასებამ აჩვენა, რომ ამ მხარეში არის უამრავი დაავადებული, ხანდაზმული ხე გამომშრალი ტოტებით დასხვადასხვა დეფექტებით რომელიც შეუძლებელს ხდის მცენარისთვის სიცოცხლის შენარჩუნებას. მიუხედავად იმისა, რომ ფიტოსანიტარული ზომების მიხედვით, მცენარეთა დიდი ნაწილის მდგომარეობა, შეიძლება, დამაკმაყოფილებლად ჩაითვალოს, ზოგიერთი ქვემოთ ჩამოთვლილი სახეობა მაინც საჭიროებს გადასარჩენად ხელოვნურ ჩარევას. მაგალითად ხანდაზმული, დეფექტიანი ვერხვის ხეები, რომლებიც აბედოვანი სოკოს, მილეციუმის დაავადებით არის წარმოდგენილი და საჭიროებს შესაბამის მკურნალობას, ან ადგილის შეცვლას. ტირიფების უმეტესობაც ფიზიკურად დაზიანებულია. მრავალრიცხოვანი წიწვოვანი და ფოთლოვანი მცენარეების უმეტესობა დაფარულია ხავსით, მათ შორის ბზაც. ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის დაცული ტერიტორია 85,000 ჰექტარზე მეტ ტერიტორიაზე გაშენებულ ტყეს და ალპურ მდელოებს მოიცავს, ის საქართველოს ცენტრალურ ნაწილში, დედაქალაქ თბილისიდან 160 კილომეტრში მდებარეობს, და მოიცავს 3 რეგიონს: იმერეთს, სამცხე-ჯავახეთსა და შიდა ქართლს. საქართველოში ერთ-ერთი უდიდესი ეროვნული პარკია, ის ექვს ადმინისტრაციულ უბანს მოიცავს, გადაჭიმულია კურორტი ბორჯომიდან ქალაქ ხარაგაულამდე. ბორჯომის ნაკრძალთან ერთად მისი მთლიანი ტერიტორია 851მ²-ია, რაც საქართველოს ტერიტორიის 1%-ზე მეტს შეადგენს. პარკის ადმინისტრაციული და ვიზიტორთა ცენტრები განთავსებულია ბორჯომსა და ხარაგაულში. პარკის ადმინისტრაცია ოთხი სხვადასხვა კატეგორიის დაცულ

ტერიტორიას - ბორჯომის ნაკრძალს, ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკს, ნეძვის აღკვეთილსა და გოდერძის ნამარხი ტყის ბუნების ძეგლს აერთიანებს.

ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკი ველური ბუნების მრავალფეროვნების, განსაკუთრებით კი ხელუხლებელი ტყეების დასაცავად შეიქმნა. ეროვნული პარკის ჩრდილოეთ ნაწილში (ხარაგაულის რაიონი) 1000მ-მდე, ლაშქრობისას დამთვალეობის მქონე შერეულ ფართოფოთლოვან ტყეს, რომელიც წარმოდგენილია წაბლის, წიფლისა და რცხილას, ცაცხვის, კოლხური მუხისა და სხვა ხეებით. ტყის მარადმწვანე საფარიდან ქვემოთ მოჩანს სუბტროპიკული ზონის წარმომადგენლები: ალუბალი, დაფნა და სხვა. ტყის ზონის შუა ნაწილში, 1400 მეტრზე ასვლისას შეხვედრით წიფლის ტყესა და შერეული წიწვოვან-ფართოფოთლოვანი ტყის კორომებს.

აღნიშნული ადგილი განსაკუთრებით შთამბეჭდავი სანახავია ოქტომბრის ბოლოსა და ნოემბრის დასაწყისში. ტყის ზედა სარტყელში (1800მ) ჭარბობს ნაძვისა და სოჭისგან შემდგარი წიწვოვანი ტყეები. ეროვნული პარკის სამხრეთ ნაწილის ხეობებში კოლხური მცენარეულობის ელემენტების განაწილება მნიშვნელოვნად მცირდება - სამაგიეროდ, განვითარებულია მუხისა და ფიჭვის ტყეები. დამთვალეობები ეროვნული პარკის სუბალპურ ზონამდე ასვლისას (1800-2200მმ) შეხვედრიან სუბალპურ ტყეებს და ბუჩქებს - ჭარბობს როდოდენდრონი, ფერადი მრავალფეროვნებით გამორჩეული სუბალპური მაღალი ბალახები, არყი, მთის ნეკერჩხალი და მთის მუხა, ასევე მრავლადაა ფიჭვიც.

ბორჯომ-ხარაგაულის “ზურმუხტის უბანი” (კოდი: GE0000010, ზურმუხტად შეფასებული 2018 წლის ნოემბერში) მდებარეობს მცირე კავკასიონში, საქართველოს ტერიტორიის ცენტრალურ ნაწილში დედაქალაქიდან სამხრეთ-დასავლეთით. ძირითად ტერიტორიას შეადგენს ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკი, რომელიც ევროპაში ერთ-ერთი უდიდესი ეროვნული პარკია. მისი საერთო ტერიტორია 5.300მ² -ია. პარკის უნიკალურობა გამოიხატება გეოგრაფიული და ეკოლოგიური ზონების მრავალფეროვნებით, ლანდშაპტით, ისტორიული მონუმენტებითა და მდიდარი ფლორა-ფაუნათი. „ზურმუხტის უბანი“ გადაჭიმულია ტყიდან ალპურ ზონამდე. ტყეში მრავალი სხვადასხვა სახის მცენარეთა ჯიშებია წარმოდგენილი, რომელთა თითქმის ორი მესამედი მთელს ქვეყანაშია დაფიქსირებული.

4. პოტენციური ზეგავლენა

4.1 სამშენებლო ფაზა

4.1.1 სოციალური ზეგავლენა

- **სოციალური საკითხების ზოგადი მომიხილვა:** სოციალურ გარემოზე მნიშვნელოვანი ზეგავლენა მოსალოდნელი არ არის.
- **განსახლების საკითხები:** ქვე-პროექტი არ ითვალისწინებს კერძო საკუთრებაში არსებული მიწის ნაკვეთების შესყიდვას, არ არის მოსალოდნელი პერმანენტული ზეგავლენა კერძო ან იჯარით გაცემულ სასოფლო-სამეურნეო მიწებზე.
- **დასაქმების შესაძლებლობის შექმნა:** მოსალოდნელია შეზღუდული და დროებითი დადებითი ზეგავლენა მშენებლობის ფაზაში და მცირე ოპერირების ფაზაში.
- **ხმაურთან, გამონახობა და ვიბრაციასთან დაკავშირებული ჯანმრთელობის საკითხები:** შეზღუდული და დროებითი.
- **სატრანსპორტო მოძრაობის დარღვევა:** ქვე-პროექტთან დაკავშირებული სატრანსპორტო მოძრაობების შედეგად, დროებით შეიზღუდება ადგილობრივი სატრანსპორტო მოძრაობა.
- **უსაფრთხოება და წვდომა:** ქვე-პროექტის ფარგლებში სამუშაოების მიმდინარეობისას შეიზღუდება სარეაბილიტაციო ობიექტის მიმდებარე ტერიტორიებზე მისასვლელი და არ ემუქრება საფრთხე არც ტრანსპორტის მოძრაობას და არც ფეხით მოსიარულეებს.

4.1.2. კულტურულ საკუთრებაზე ზეგავლენა

იმის გათვალისწინებით, რომ ქვე-პროექტი ითვალისწინებს კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლების, კერძოდ თამარის ხიდის, ჩანჩქერის ხიდისა და საბაგროს კონსერვაციას/კონსოლიდაციას და ამასთან, პროექტის ტერიტორია მდებარეობს კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლთა დაცვის ვიზუალური უსაფრთხოების ზონაში, OP/BP 4.11 ფიზიკურ-კულტურული რესურსები, რომლებზეც მოქმედებს მესამე რეგიონული განვითარების პროექტი (RDP 3), ასევე აქტუალურია აღნიშნული ქვე-პროექტისთვის.

ავთენტურობის შეძლებისდაგვარად შენარჩუნების მიზნით, რეაბილიტირდება ქუჩების მიმდებარე ტერიტორია და ღია სივრცის სხვა კომპონენტები ძველი, ტრადიციული ფორმების შენარჩუნებით. მათი არარსებობის ან სრული გაქრობის შემთხვევაში არჩევანი გაკეთდება მარტივ, თანამედროვე ფორმებზე, იმიტაციების შექმნა არ იქნება დაშვებული ვიზუალური შეუსაბამობის თავიდან აცილების მიზნით.

ადგილმდებარეობის ისტორიულობიდან გამომდინარე, იმ შემთხვევაში, თუ სარეაბილიტაციო სამუშაოები მოითხოვს მიწისქვეშა სამუშაოებს, არსებობს შემთხვევითი არქეოლოგიური აღმოჩენების რისკი. მიწის ჩატარებული სამუშაოების დროს არქეოლოგიური ნივთების ან არტეფაქტების აღმოჩენის შემთხვევაში, კონტრაქტორი ვალდებულია, შეაჩეროს კონსტრუქციული სამუშაოები, შეატყობინოს საქართველოს მუნიციპალური განვითარების ფონდს და საქართველოს კულტურული ძეგლთა დაცვის სააგენტოს და განაგრძოს მუშაობა მხოლოდ ნებართვის შემდგომ.

დეტალური საპროექტო დოკუმენტაციის შემუშავებისთანავე, ისინი შეთანხმდებიან სსიპ საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნულ სააგენტოსთან, რომელიც უფლებამოსილია გასცეს ნებართვა კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლებზე სამუშაოების განსახორციელებლად.

4.1.3. ზეგავლენა გარემოზე

ნიადაგის დაბინძურება

ქვე-პროექტის ფარგლებში დაგეგმილი სამუშაოებით ნიადაგის დაბინძურების პოტენციური წყაროები შეიძლება იყოს:

- დიზელის საწვავი, ზეთები, სამუხრუჭე სითხე, ანტიფრიზი (დაღვრა/გაჟონვა მანქანა/დანადგარებიდან);
- ცემენტი, ბეტონი და სხვა დამაბინძურებლები;
- სამშენებლო ნარჩენები (შესაფუთი მასალები, ქვები, ხრეში, ცემენტის, ბეტონის, ხის და სხვა მასალების ნარჩენები).

წყლის დაბინძურება

წყლების დაბინძურება შეიძლება მოხდეს სხვადასხვა წყაროებიდან:

- საწვავის, ზეთების ან სხვა სახიფათო ნივთიერებების დაღვრა, განსაკუთრებით საწვავით გამართვის ან მანქანა-დანადგარების შეკეთების სამუშაოების დროს;
- ექსკავაციის შედეგად წარმოქმნილი შლამიანი წყლებით;
- სანიაღვრე წყლებში არსებული შლამით;
- მანქანა-დანადგარების გარეცხვისას;
- დაბინძურებული მიწის ან გრუნტის წყლების ზემოქმედებით;
- ზედაპირულ და/ან გრუნტის წყლებზე ქლორის შემცველი ნარჩენი წყლით, რომელიც წარმოიქმნება ახლად დამონტაჟებული წყალმომარაგების სისტემის დეზინფექციის შედეგად.

მოსალოდნელია დაღვრების სწრაფი ჩადინება წყლის ობიექტებში, რის შემდეგაც ძნელი იქნება დაბინძურების ლოკალიზება, და გაიზრდება ქვემო დინებაში უფრო დიდი ფართობის დაბინძურების რისკი. ამიტომ მნიშვნელოვანია ლოკალიზების ღონისძიებების დაუყოვნებლივ გატარება წყლის დაბინძურების რისკის წარმოქმნის შემთხვევაში.

ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნის შემდგომ გაშიშვლებული გრუნტი წვიმიან ამინდში შეიძლება ჩაირეცხოს სამუშაოების განხორციელების ადგილიდან.

ჰაერის დაბინძურება და ხმაური

ჰაერის დაბინძურების სავარაუდო ზეგავლენა მცირეა. ჰაერის დაბინძურება შეიძლება გამოიწვიოს მანქანა-დანადგარების მოძრაობამ/მუშაობამ ქვე-პროექტის ტერიტორიაზე და მასალების/ნარჩენების ტრანსპორტირებისას. ზემოქმედების წყაროები შეიძლება იყოს:

- მძიმე ტექნიკის მუშაობით გამოწვეული ხმაური და ვიბრაცია;

- გამონაბოლქვი (სატრანსპორტო საშუალებებიდან, ბულდოზერებისაგან, ექსკავატორებისაგან);
- მტვერი;
- მასალების მოწოდების/ტრანსპორტირების შედეგად წარმოქმნილი გამონაბოლქვი.

სამშენებლო ნარჩენები

სამშენებლო ნარჩენები

სამშენებლო სამუშაოებისას მოსალოდნელია შემდეგი სახის ინერტული სამშენებლო ნარჩენების წარმოქმნა:

- ბუნებრივი მასალა (მიწა, კლდე).
- არსებული შენობის დაშლისა და საძირკვლის მოწყობის შედეგად წარმოქმნილი ინერტული ნარჩენები, როგორცაა ზედმეტი გრუნტი, ქვები, ბეტონი, აგური და ლითონი;
- არასახიფათო ნივთიერებებით დაბინძურებული ნიადაგი;
- შესაფუთი მასალები;
- სამშენებლო და საყოფაცხოვრებო ნარჩენები ტურისტული ინფრასტრუქტურის სამუშაოების წარმოებისას;

სახიფათო სამშენებლო ნარჩენები

მოსალოდნელია მცირე რაოდენობით სახიფათო ნარჩენების წარმოქმნა მანქანა-დანადგარების ტექნიკური მომსახურების სამუშაოების შედეგად, როგორცაა:

- თხევადი საწვავი;
- ზეთები, ჰიდრავლიკური სითხე;
- ქიმიურ ნივთიერებების, მაგ. ანტიფრიზი;
- დაბინძურებული ნიადაგი;
- გაჟონვის საწინააღმდეგო მასალები, რომლებიც გამოყენებული იქნა ზეთისა და ქიმიური ნივთიერებების შესაწოვად;
- მანქანის/ძრავის ფილტრის კარტრიჯები;

ზეთიანი ტილოები, ნახმარი ფილტრები, დაბინძურებული ნიადაგი

ტრანსპორტთან დაკავშირებული ზეგავლენა

შესაძლოა ადგილი იქნეს შემდეგი სახის ზეგავლენებს:

- ხმაურის და ვიბრაციის გაზრდა;
- სატრანსპორტო საცობების წარმოქმნა,
- ჰაერის დაბინძურება გამონაბოლქვით,
- გზების ატალახება;
- ტრანსპორტის საწვავით გამართვის ან ტექნიკური მომსახურების დროს დაბინძურება.

ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის დაკარგვა მისი მოჭრის გამო

- ნიადაგის ზედა ფენის გადარეცხვა არასწორი შენახვისა და აღდგენისას;
- მდინარეებისა და სხვა წყლების ნალექის ჩამონადენი;
- დაბინძურებული მიწის ზემოქმედება.

4.2 ოპერირების ფაზა

ტურისტული ინფრასტრუქტურის ფუნქციონირებასთან დაკავშირებული პოტენციური ზეგავლენა შესაძლებელია იყოს შემდეგი:

- ტურისტების გაზრდილი ნაკადის გამო ნარჩენების წარმოქმნისა და ხმაურის გაზრდა;
- საპროექტო ტერიტორიის მიმდებარედ სატრანსპორტო მოძრაობის გაზრდა, რის გამოც შესაძლოა გაიზარდოს გამონახოლქვი და ხმაური, ასევე წარმოიქმნას სატრანსპორტო უსაფრთხოების პრობლემა.

5. გარემოსდაცვითი და სოციალური მართვის გეგმა

გარემოსდაცვითი და სოციალური მართვის გეგმა მომზადდა იმისათვის, იმ ფაქტის უზრუნველსაყოფად, რომ ქვე-პროექტის საქმიანობით გამოწვეული გარემოზე უარყოფითი ზეგავლენა მინიმალურია.

კონტრაქტორის ვალდებულებები:

1. შეიძინოს სამშენებლო მასალები მხოლოდ ლიცენზირებული პროვაიდერებისგან;
2. იმ შემთხვევაში, თუ კონტრაქტორი მოისურვებს კარიერის გახსნას ან მდინარის კალაპოტიდან მასალის ამოღებას (და არა მათ შესყიდვას სხვა პროვაიდერებისგან), მან უნდა მიიღოს ლიცენზია წიაღის ეროვნული სააგენტოსგან ამ მასალის მოპოვებისათვის;
3. იმ შემთხვევაში, თუ კონტრაქტორი მოისურვებს საკუთარი ასფალტის ქარხნის ფუნქციონირებას (და არა სხვა მიმწოდებლებისგან მასალების შეძენას), მან უნდა მიიღოს გარემოსდაცვითი ნებართვა გამონახოლქვისას წარმოქმნილი დამაბინძურებლების კონცენტრაციის განსაზღვრულ მაქსიმუმზე;
4. იმ შემთხვევაში, თუ კონტრაქტორი მოისურვებს საკუთარი ბეტონის ქარხნის ფუნქციონირებას (და არა სხვა მიმწოდებლებისგან მასალები შეძენას), მან უნდა მოამზადოს ტექნიკური ანგარიში ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების სტაციონარული წყაროს ინვენტარიზაციის შესახებ და შეუთანხმდეს საქართველოს გარემოს დაცვის და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს.

5. სამშენებლო ნარჩენები უნდა განთავსდეს უახლოეს მუნიციპალურ ნაგავსაყრელზე სამშენებლო კომპანიასა და ადგილობრივ მუნიციპალიტეტს შორის წერილობითი შეთანხმების თანახმად. ნარჩენების გატანის ჩანაწერები, დადგენილებისამებრ, შეინახება, როგორც შესაბამისი მართვითი ორგანოსთვის წარდგენილი მტკიცებულება.
6. თუ კონტრაქტორის ზოგადი საქმიანობის შედეგად, ყოველწლიურად 200 ტონაზე მეტი არასახიფათო ნარჩენი, 1000 ტონაზე მეტი ინერტული მასალა, ან 120 კგ სახიფათო ნარჩენი წარმოიქმნება (გაანგარიშება ხდება კალენდარულ წელზე), მან უნდა მოამზადოს და გააფრთხილოს საქართველოს გარემოს დაცვის და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, რათა მან დაამტკიცოს კომპანიისთვის ნარჩენების ინვენტარიზაციისა და ნარჩენების მართვის გეგმა, დანიშნოს გარემოსდაცვითი მენეჯერი და წარუდგინოს ინფორმაცია მისი ვინაობის შესახებ საქართველოს მუნიციპალური განვითარების ფონდს, საქართველოს ნარჩენების კოდექსის მოთხოვნების შესაბამისად.
7. თუ ქვე-პროექტის განხორციელების ფარგლებში საჭირო გახდება ხეების მოჭრა ან მათი გადარგვა, კონტრაქტორმა, სამუშაოების დაწყებამდე, უნდა განახორციელოს იმ კონკრეტული ხეების ინვენტარიზაცია და წარუდგინოს დოკუმენტები საქართველოს გარემოს დაცვის და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსა (წითელი ნუსხაში შეტანილი ხეების სახეობებისთვის) და ადიგენის მერიას (ხეები არ შედის წითელ ნუსხაში) ხეების მოჭრის ნებართვის მისაღებად. ნებართვის დოკუმენტი მოიცავს წარმოდგენილი ინვენტარისთვის საჭირო კომპენსაციის განსაზღვრას. კომპენსაციის საფასური ანაზღაურდება და საკომპენსაციო საქმიანობა განხორციელდება კონტრაქტორის მიერ სიცოცხლის ხანგრძლივობის პერიოდში. ხეები უნდა მოიჭრას დანიშნული სპეციალისტის ზედამხედველობით.
8. მიწის სამუშაოების დროს შემთხვევითი აღმოჩენებისას კონტრაქტორმა დაუყოვნებლივ უნდა შეაჩეროს სამუშაოები, შეატყობინოს სამშენებლო ზედამხედველსა და მუნიციპალური განვითარების ფონდს და არ განაახლოს მუშაობას ზედამხედველის/მუნიციპალიტეტის განვითარების ფონდის ოფიციალურ შეტყობინებამდე. მუნიციპალური განვითარების ფონდს ეკისრება პასუხისმგებლობა, რომ შემთხვევით აღმოჩენებისთანავე ოფიციალურად აკრძალოს ფიზიკური სამუშაოები და დაუყოვნებლივ დაუკავშირდეს საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნულ სააგენტოს.

ბუნებრივი სამშენებლო მასალების მოსაპოვებლად (ასეთის არსებობის შემთხვევაში) გაცემული ლიცენზიების ასლები, ბეტონის ქარხნებისთვის ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების ინვენტარიზაციის შესახებ გაცემული ტექნიკური ანგარიშები (ასეთის არსებობის შემთხვევაში) და ნარჩენების განთავსების ხელშეკრულებები სამუშაოების დაწყებამდე უნდა წარედგინოს მუნიციპალიტეტის განვითარების ფონდს.

უნდა მოხდეს GOST და SNIP რეგულაციების დაცვა.

გარემოსდაცვითი და სოციალური მართვის გეგმა

აქტივობა	მოსალოდნელი უარყოფითი ზემოქმედება	შემარბილებელი ღონისძიება	პასუხისმგებელია განხორციელებაზე
წინა სამშენებლო ეტაპი			
ზოგადი პირობები	საქართველოს კანონმდებლობისა და მსოფლიო ბანკის მოთხოვნებთან შეუსაბამობა	<p>კონტრაქტორის მიერ მოპოვებული უნდა იქნეს შემდეგი ნებართვები/ლიცენზიები და მათი ასლები წარმოდგენილი უნდა იქნეს მგფ-ში:</p> <ul style="list-style-type: none"> - შეთანხმება ნარჩენი გრუნტის განთავსების ადგილზე; - ინერტული მასალების მოპოვების ლიცენზია; - ასფალტის წარმოების გარემოზე ზემოქმედების ნებართვა; - გარემოზე ზემოქმედების ნებართვა იმ სამშენებლო მასალების წარმოებაზე, რომელიც განეკუთვნება ეკოლოგიური ექსპერტიზისადმი დაქვემდებარებულ საქმიანობას; - ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების სტაციონარული წყაროს ინვენტარიზაციის ტექნიკური ანგარიში, რომელიც შეთანხმებულია გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროსთან; - შეთანხმება საყოფაცხოვრებო და სამშენებლო ნარჩენების უახლოეს ნაგავსაყრელზე განთავსების შესახებ. 	სამშენებლო კონტრაქტორი

აქტივობა	მოსალოდნელი უარყოფითი ზემოქმედება	შემარბილებელი ღონისძიება	პასუხისმგებელია განხორციელებაზე
ადგილობრივი თემის ინფორმირება სამომავლო საქმიანობაზე	საქართველოს კანონმდებლობისა და მსოფლიო ბანკის მოთხოვნებთან შეუსაბამობა	კონტრაქტორმა სამშენებლო ტერიტორიაზე უნდა განათავსოს საინფორმაციო ბანერი. ბანერზე განთავსებული უნდა იქნეს ინფორმაცია საკონტაქტო პირების შესახებ მგფ-ში, ზედამხედველ კომპანიასა და ადგილობრივ მუნიციპალიტეტში, რომელსაც ადგილობრივმა მოსახლეობამ შესაძლოა მიმართოს გარემოსდაცვითი და სოციალურ საკითხებთან დაკავშირებით საჩივრის არსებობის შემთხვევაში. ბანერი დამზადებული უნდა იყოს ამინდის უარყოფითი პირობებისადმი გამძლე მასალისაგან. ბანერზე წარწერები განთავსებული უნდა იქნეს ქართულ და ინგლისურ ენებზე.	სამშენებლო კონტრაქტორი
გარემოსდაცვითი ღონისძიებების განხორციელების დაგეგმვა	საქართველოს კანონმდებლობისა და მსოფლიო ბანკის მოთხოვნებთან შეუსაბამობა მნიშვნელოვანი გარემოსდაცვითი და სოციალური ზემოქმედება	<ul style="list-style-type: none"> - ბუნებრივი და სოციალური გარემოს დაცვაზე და EMP-ის განხორციელებაზე პასუხისმგებელი პირის დანიშვნა - მუშახელის ტრენინგი ბუნებრივი და სოციალური გარემოს დაცვასთან დაკავშირებით გასატარებელ ღონისძიებებზე <p>გარემოზე ზემოქმედების შესარბილებლად საჭირო აღჭურვილობის უზრუნველყოფა</p>	სამშენებლო კონტრაქტორი
სამშენებლო ფაზა			
სამშენებლო სამუშაოები, მათ შორის: - სამშენებლო უბნების მომზადება - მიწის დამუშავება - ობიექტების მონტაჟი	ატმოსფერული ჰაერის გაუარესება	<ul style="list-style-type: none"> - მანქანა-დანადგარები უნდა იყოს გამართულ მდგომარეობაში, რომ არ მოხდეს მუშა-ხელისა და ადგილობრივი მოსახლეობის შეწუხება გამონაბოლქვით. უნდა განხორციელდეს მანქანა-დანადგარების რეგულარული ტექნიკური მომსახურება, გაუმართაობის გამო გამონაბოლქვის გაზრდის თავიდან ასაცილებლად. - დიზელის ძრავები რეგულარულად უნდა შემოწმდეს და შეკეთდეს ემისიების მინიმუმზაციის მიზნით. ყველა მანქანა-დანადგარი ასევე უნდა შეკეთდეს საჭიროებისამებრ, რათა 	სამშენებლო კონტრაქტორი

აქტივობა	მოსალოდნელი უარყოფითი ზემოქმედება	შემარბილებელი ღონისძიება	პასუხისმგებელი განხორციელებაზე
<p>- მანქანათმშენებლობა</p> <p>- სატრანსპორტო ოპერაციები</p>		<p>უზრუნველყოფილი იყო მათი გამართული მუშაობა და პოტენციური ემისიების თავიდან აცილება;</p> <ul style="list-style-type: none"> - სატრანსპორტო საშუალებების საწვავით გამართვა უნდა მოხდეს ისე, რომ თავიდან იქნეს აცილებული ემისიები (საწვავის შენახვისათვის არ უნდა იქნეს გამოყენებული ღია ავზები); - მასალებისა და ნარჩენების ტრანსპორტირება უნდა მოხდეს დახურული ტრანსპორტით მტვერის წარმოქმნის შემცირების მიზნით. სამშენებლო ტერიტორია უნდა მოირწყას საჭიროებისამებრ; მუშები აღჭურვილი უნდა იქნენ პერსონალური დაცვის საშუალებებით; - დემონტაჟის სამუშაოების დროს ტერიტორია უნდა დატენიანდეს ან დამონტაჟდეს მტვერის შემაკავებლები; - გარემო (ტროტუარები, გზები) თავისუფალი უნდა იყოს წარმოქმნილი ნამსხვრევებისაგან; - მიწის სამუშაოები უნდა შეჩერდეს ძლიერი ქარის დროს; - სამშენებლო მასალები და ყრილები უნდა იქნეს გადახურული; - მოჭრილი/ამოღებული გრუნტი უნდა იქნეს დასაწყობებული შესაბამისად; - აკრძალულია სამშენებლო მასალების ან ნარჩენების დაწვა, - აკრძალულია მანქანების და მძიმე ტექნიკის დაუტვირთავი მუშაობა. - ტერიტორიის რეკულტივაცია უნდა მოხდეს სამუშაოების დასრულებისთანავე. 	

აქტივობა	მოსალოდნელი უარყოფითი ზემოქმედება	შემარბილებელი ღონისძიება	პასუხისმგებელი განხორციელებაზე
	ხმაურისა და ვიბრაციის გავრცელება	<ul style="list-style-type: none"> - სატვირთო მანქანების გასვლისას საცხოვრებელ ადგილებში მაქსიმალური სიჩქარე უნდა შეიზღუდოს უსაფრთხო ნორმამდე; - გამოყენებული უნდა იქნეს დანადგარების სათანადო ტექნიკური კონტროლი და ტექნიკური გამოყენება; - საქმიანობა უნდა შემოიფარგლოს დღის სამუშაო საათებით; - დაუშვებელია სატრანსპორტო საშუალებებისა და მძიმე ტექნიკის უქმად გაჩერება. დანადგარებზე გამოყენებული იქნება სათანადო ხმაურმაყუჩები; - დარწმუნდით, რომ ტექნიკა გამართულია. 	სამშენებლო კონტრაქტორი
	ნიადაგის დაზიანება	<ul style="list-style-type: none"> - სამშენებლო ტერიტორია და მისასვლელი გზები უნდა იქნეს მონიშნული სამუშაოების დაწყებამდე; - სამუშაო ტერიტორიის საზღვრები უნდა იქნეს დაცული სამუშაოების განხორციელების დროს; - სამუშაო უბნებიდან ნიადაგის საფარის მოხსნა (შეძლებისდაგვარად) და დასაწყობება შემდგომი გამოყენების მიზნით უნდა მოხდეს „ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენებისა და რეკულტივაციის შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტის (2014) მოთხოვნების შესაბამისად - ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის დასაწყობება უნდა მოხდეს არაუმეტეს 2 მეტრი სიმაღლის გროვებად, რომლის გვერდის დახრილობის კუთხე არ აღემატება 450-ს. ნიადაგის დასაწყობების ადგილის შერჩევასა გათვალისწინებული უნდა იქნეს შემდეგი: 	სამშენებლო კონტრაქტორი

აქტივობა	მოსალოდნელი უარყოფითი ზემოქმედება	შემარბილებელი ღონისძიება	პასუხისმგებელი განხორციელებაზე
		<ul style="list-style-type: none"> - დასაწყობების ადგილი ისე უნდა იყოს შერჩეული, რომ არ მოხდეს ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის ჩამოშლა, დატკეპნა ტექნიკის მოძრაობის შედეგად, ასევე დაბინძურება სხვა მასალებით. - ნიადაგის ნაყოფიერი ფენა გამოყოფილი უნდა იქნეს გრუნტისაგან (ნიადაგის ქვედა ფენისაგან); - ნიადაგის დასაწყობება უნდა მოხდეს ისე, რო არ იყოს წყლით წარეცხვის/დატბორვის საფრთხე; - დაუშვებელია ნიადაგის დასაწყობება მდინარიდან/წყლის ნაკადებიდან 25 მეტრზე ნაკლებ მანძილზე, ადგილმდებარეობის ტოპოგრაფიის თავისებურების გათვალისწინებით; - დაუშვებელია ნიადაგის საფარის მოხსნა ძლიერი წვიმის დროს; - დასაწყობებული ნიადაგი გამოყენებული უნდა იქნეს ქვე-პროექტის ტერიტორიის რეკულტივაციისათვის სამუშაოების დასრულებისთანავე. საჭიროებიდან გამომდინარე უნდა მოხდეს მიწის საფარის მოსწორება, რეკულტივაცია, და ბუნებრივი მცენარეული საფარის სწრაფად აღდგენის ღონისძიებების განხორციელება. - საჭიროების შემთხვევაში კონტრაქტორმა უნდა განახორციელოს დასაწყობებული ნიადაგის ეროზიის საწინააღმდეგო ღონისძიებები, როგორცაა ეროზიის საწინააღმდეგო საფარის მოწყობა, ზედაპირის დატკეპნა და/ან დაგრუნტვა. დასაწყობებული ნიადაგი დაცული უნდა იქნეს წყლის ნაკადით ჩარეცხვისაგან ბერმების ან მისი 	

აქტივობა	მოსალოდნელი უარყოფითი ზემოქმედება	შემარბილებელი ღონისძიება	პასუხისმგებელი განხორციელებაზე
		<p>ექვივალენტის მოწყობით გროვების ირგვლივ, საჭიროებისამებრ.</p> <ul style="list-style-type: none"> - დასაწყობებული ნიადაგი გამოყენებული უნდა იქნეს ტერიტორიის რეკულტივაციისთვის სამუშაოების დასრულებისთანავე. - გრუნტის ქვედა ფენის დასაწყობება უნდა მოხდეს არა უმეტეს 3 მ სიმაღლის გროვებად, რომელთა გვერდების დახრილობის კუთხე არ აღემატება 600-ს. ამასთან, გათვალისწინებული უნდა იქნეს შემდეგი: დასაწყობების ადგილი იმგვარად უნდა იქნეს შერჩეული, რომ არ მოხდეს მისი დატკეპნა ტექნიკის მოძრაობის შედეგად ან დაბინძურება სხვა მასალებით; გრუნტი გამოყოფილი უნდა იქნეს ნიადაგის ნაყოფიერი ფენისაგან. 	
	წყლისა და ნიადაგის დაბინძურება	<ul style="list-style-type: none"> - პერსონალის უზრუნველყოფა ტუალეტებითა და აბაზანებით და წარმოქმნილი ჩამდინარე წყლების ცენტრალიზებული ჩაშვება საკანალიზაციო სისტემაში, თუ ეს შესაძლებელია ან დროებითი ნაგებობების მოწყობა - ტექნიკის გამართულობის უზრუნველყოფა - ტექნიკის საწვავით გამართვა მხოლოდ სათანადოდ აღჭურვილი საწვავმზიდებით, ამასთან სავალდებულოა წყვეთშემკრებების გამოყენება - ტექნიკის საწვავით გამართვა და ტექ. მომსახურება მხოლოდ სპეციალურად გამოყოფილ უბანზე, სადაც მოხსნილია ნიადაგი და მოწყობილია ხრეშოვანი საფარი, ზეთები, საწვავი და გამხსნელები დასაწყობებული უნდა იქნეს 	სამშენებლო კონტრაქტორი

აქტივობა	მოსალოდნელი უარყოფითი ზემოქმედება	შემარბილებელი ღონისძიება	პასუხისმგებელია განხორციელებაზე
		<p>მხოლოდ სპეციალურად გამოყოფილ ადგილებში, საწვავის, ზეთებისა და გამხსნელების დასაწყობება არ უნდა მოხდეს კულტურული მემკვიდრეობის ადგილის სიახლოვეს;</p> <ul style="list-style-type: none"> - უზრუნველყოფილი უნდა იქნეს სამშენებლო მასალების სათანადოდ დასაწყობება სპეციალურად გამოყოფილ ადგილებში; - სახიფათო ან ტოქსიკური მასალები დროებით განთავსებული უნდა იქნეს უსაფრთხო კონტეინერებში შესაბამისი წარწერით (შემადგენლობა და მოპყრობის პირობები). სამშენებლო მოედანზე ხელმისაწვდომი უნდა იყოს დაღვრის შემთხვევაში შემკავებელი მასალები (სორბენტები, ქვიშა, ნახერხი); - უზრუნველყოფილი უნდა იქნეს დაღვრის დაუყოვნებლივ გაწმენდა, დაბინძურებული ნიადაგის/ გრუნტის ტერიტორიიდან გატანა; - არ უნდა მოხდეს ცემენტის ან ბეტონის ნარჩენების ჩარეცხვა/ჩაყრა ნებისმიერ წყლის ობიექტში. - სამუშაოების დასრულებისთანავე უნდა მოხდეს ტერიტორიის გაწმენდა სამშენებლო ნარჩენებისგან. 	
	გარემოს დაბინძურება მყარი და თხევადი ნარჩენებით	<ul style="list-style-type: none"> - აკრძალულია ნარჩენების დაწვა; - არ უნდა იქნეს გამოყენებული ტყვია შემცველი საღებავები; - სხვადასხვა სახის ნარჩენები (სახიფათო, სამშენებლო, საყოფაცხოვრებო) უნდა შეგროვდეს სეპარირებულად. ნარჩენების დროებითი განთავსებისათვის უნდა იქნეს 	სამშენებლო კონტრაქტორი

აქტივობა	მოსალოდნელი უარყოფითი ზემოქმედება	შემარბილებელი ღონისძიება	პასუხისმგებელია განხორციელებაზე
		<p>გამოყოფილი სპეციალური ადგილი და განხორციელდეს დაბინძურების საწინააღმდეგო ღონისძიებები;</p> <ul style="list-style-type: none"> - ინერტული ნარჩენები და ჭარბი გრუნტი უნდა განთავსდეს ბორჯომის მუნიციპალიტეტის მიერ გამოყოფილ ტერიტორიაზე; - სახიფათო და ტოქსიკური ნარჩენები უნდა განთავსდეს უსაფრთხო კონტეინერებში, რომლებზეც მითითებული იქნება მათი შემადგენლობა და მოპყრობის პირობები; აკრძალულია სახიფათო ნარჩენების უკონტროლო განთავსება სამშენებლო ტერიტორიაზე. სახიფათო ნარჩენები უნდა მოთავსდეს გაჟონვისაგან დაცულ კონტეინერში რათა თავიდან იქნას აცილებული დაღვრა და გაჟონვები; სახიფათო ნარჩენების გადაცემა უნდა მოხდეს ასეთი ნარჩენების მართვაზე ლიცენზიის მქონე კომპანიისთვის, მასთან დადებული ხელშეკრულების საფუძველზე; - ნებისმიერი სახის სამშენებლო და საყოფაცხოვრებო ნარჩენი ტერიტორიიდან გატანილი უნდა იქნეს ხშირად; - ნარჩენების განკარგვის შესახებ უნდა იწარმოებოდეს დოკუმენტაცია, რათა უზრუნველყოფილი იქნას მისი სათანადოდ განკარგვის მტკიცებულება. 	
	გავლენა მოძრაობის ნაკადზე	<ul style="list-style-type: none"> - ტექნიკის მოძრაობის სიჩქარე უნდა იქნას შეზღუდული - ტექნიკის გადაადგილება მოხდეს მხოლოდ დადგენილი მარშრუტებით - ტრანსპორტის მოძრაობის სიხშირე უნდა იქნას შეზღუდული 	მშენებლობა კონტრაქტორი

აქტივობა	მოსალოდნელი უარყოფითი ზემოქმედება	შემარბილებელი ღონისძიება	პასუხისმგებელი განხორციელებაზე
	<p>ჯანმრთელობისა და უსაფრთხოების რისკები ადგილობრივი თემისთვის</p>	<ul style="list-style-type: none"> - სამშენებლო ადგილი უნდა იქნეს სათანადოდ დაცული და მშენებლობასთან დაკავშირებული სატრანსპორტო მოძრაობის დარეგულირებული. ეს მოიცავს (მაგრამ არ შემოიფარგლება) შემდეგ ღონისძიებებს: - გზის მაჩვენებლების, გამაფრთხილებელი ნიშნების, ბარიერების განთავსებას. სამშენებლო ტერიტორია იქნება მკაფიოდ შესამჩნევი, ხოლო პოტენციური რისკების შესახებ მოხდება საზოგადოების გაფრთხილება. - სამშენებლო ადგილები და ყველა თხრილი უნდა იქნეს შემოღობილი და სათანადოდ დაცული უნებართვო შესვლისაგან, განსაკუთრებით ბავშვებისთვის; - უნდა მოეწყოს სათანადო განათება და განთავსდეს უსაფრთხოების ნიშნები; - მოხდება სამუშაო საათების ადგილობრივ სატრანსპორტო მოძრაობის სქემასთან მორგება, მასალებისა და ნარჩენების ტრანსპორტირება არ უნდა მოხდეს პიკის საათებში ან პირუტყვის გადაადგილების დროს. - ტექნიკის მოძრაობის სიჩქარე უნდა იქნას შეზღუდული - ტექნიკის გადაადგილება მოხდეს მხოლოდ დადგენილი მარშრუტებით 	<p>სამშენებლო კონტრაქტორი</p>
	<p>გავლენა კულტურულ მემკვიდრეობაზე</p>	<ul style="list-style-type: none"> - სამშენებლო ოპერაციების შეწყვეტა, თუ მოხდა კულტურული ძეგლის შემთხვევითი აღმოჩენა; ამ შემთხვევაში დაუყოვნებლივ აცნობეთ ზედამხედველ ინჟინერს და/ან დამსაქმებელს; - ყველა ფიზიკური აქტივობის შეჩერება დამსაქმებლის ოფიციალურ შეტყობინებამდე. 	<p>სამშენებლო კონტრაქტორი</p>

აქტივობა	მოსალოდნელი უარყოფითი ზემოქმედება	შემარბილებელი ღონისძიება	პასუხისმგებელია განხორციელებაზე
		<ul style="list-style-type: none"> - სამუშაოების ოფიციალური შეჩერება შემთხვევით აღმოჩენებთან და კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნული სააგენტოს (NACHP) დაუყოვნებლივ შეტყობინებით; - NACHP- თან თანამშრომლობა არქეოლოგიური სამუშაოების გაადვილების მიზნით, აღმოჩენების ამოღების ადგილიდან ან/და ადგილზე კონსერვაციისთვის; - ოფიციალური შეტყობინება ზედამხედველ ინჟინერსა და კონტრაქტორს სამუშაოების განახლების შესახებ NACHP- ის თანხმობით. 	NACHP
	კერძო საკუთრების დაზიანება	<ul style="list-style-type: none"> - ტექნიკის გადაადგილება მხოლოდ დადგენილი მარშრუტებით - ტექნიკის მოძრაობის სიჩქარის შეზღუდვა <ul style="list-style-type: none"> - მიყენებული ზიანი სრულად უნდა იქნეს ანაზღაურებული კონტრაქტორის მიერ 	სამშენებლო კონტრაქტორი
	კონფლიქტი ადგილობრივ მოსახლეობასთან ან სხვა დაზარალებულ ადამიანებთან	<ul style="list-style-type: none"> - ადგილობრივ მოსახლეობასთან შეხვედრა საჭიროებისამებრ; - საჩივრების/საჩივრების მიღება და მათი მოგვარება: მუნიციპალიტეტის დონეზე შეიქმნება საჩივრების განხილვის კომიტეტი შემდეგი შემადგენლობით: ადიგენის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს და მერიის უფლებამოსილი წარმომადგენელი, სოციალური სამსახურის უფროსი, ადგილობრივი არასამთავრობო ორგანიზაციის წარმომადგენელი; - თუ საჩივარი არ მოგვარდება ადგილობრივ დონეზე, ის წარედგინება MDF-ს; 	სამშენებლო კონტრაქტორი MDF, ადიგენის მუნიციპალიტეტი

აქტივობა	მოსალოდნელი უარყოფითი ზემოქმედება	შემარბილებელი ღონისძიება	პასუხისმგებელი განხორციელებაზე
		<p>რაც შეეხება საჩივრების მონიტორინგს, MDF აღრიცხავს ყველა მიღებულ შესაბამისობას, კომენტარს და ინფორმაციას იმის შესახებ, თუ როგორ იქნა დაცული შესაბამისობა;</p> <p>- საჯარო კონსულტაციების დროს ადგილობრივი მოსახლეობა შეატყობინეს საჩივრის განხილვის პროცესის შესახებ და მიაწოდებს ინფორმაციას საკონტაქტო პირებზე.</p>	
	ტრავმა, ჯანმრთელობის სხვა დაზიანება და სიკვდილი სამუშაო ადგილზე	<ul style="list-style-type: none"> - პერსონალის ინფორმირება ჯანმრთელობისა და უსაფრთხოების პოტენციური რისკების შესახებ და მათთვის ინსტრუქციის მიცემა უსაფრთხოების ზომების შესახებ (სამშენებლო სამუშაოების დაწყებამდე და სამოქალაქო სამუშაოების დროს); - მუშებისთვის პერსონალური დაცვის საჭირო აღჭურვილობის (მაგ. ჩაფხუტი, ხელთათმანები და ა.შ.) მიწოდება და გამოყენება, საჭიროებისამებრ; - უზრუნველყოს მექანიზმების მუშაობის უსაფრთხოება; - მაღალი რისკის ზონებში უსაფრთხოების ნიშნების დამონტაჟება; - ჰაერის დაცვისა და ხმაურის შემცირების მიზნით რეკომენდებული ღონისძიებების განხორციელება. 	სამშენებლო კონტრაქტორი
ტოქსიკური მასალების დამუშავება	საზოგადოების და გარემოს ჯანმრთელობის დაზიანება ტოქსიკური / სახიფათო მასალებისა და ნარჩენებისგან	<ul style="list-style-type: none"> - ყველა სახიფათო ან ტოქსიკური ნივთიერების დროებითი განთავსება საიტზე მოხდება დაცულ კონტეინერებში, რომლებზეც მონიშნული იქნება მონაცემები, განკარგვის ინფორმაცია - სახიფათო ნივთიერებების კონტეინერები უნდა განთავსდეს გამოყოფისგან დამცავ კონტეინერებში, რათა ავიცილოთ გადმოდგრა 	სამშენებლო კომპანია

აქტივობა	მოსალოდნელი უარყოფითი ზემოქმედება	შემარბილებელი ღონისძიება	პასუხისმგებელი განხორციელებაზე
		<ul style="list-style-type: none"> - ნარჩენების ტრანსპორტირება უნდა მოხდეს სპეციალურად ლიცენზირებული გადამტანების მიერ და განთავსდეს ლიცენზირებულ ობიექტზე. 	
სოციალური რისკის მართვა	ადგილობრივი თემების შეწუხება; კონფლიქტი სამშენებლო კონტრაქტორსა და ადგილობრივ თემებს შორის.	<ul style="list-style-type: none"> - ადგილობრივი მეკავშირე პირია დანიშვნა, რომელიც პასუხისმგებელია ადგილობრივ მოსახლეობასთან კომუნიკაციისა და საჩივრის მიღებაზე - კონსულტაცია ადგილობრივ მოსახლეობასთან რათა პროაქტიულად მოხდეს გარე სამუშაო ძალისა და ადგილობრივ მოსახლეობას შორის პოტენციური კონფლიქტების იდენტიფიცირება და მართვა - ადგილობრივი მოსახლეობის ცნობიერების ამაღლება სექსუალური დაავადების რისკებთან დაკავშირებით, რომელიც უკავშირდება გარე სამუშაო ძალის არსებობას და ადგილობრივი მოსახლეობის ჩართვა ცნობიერების ამაღლებაში - მოსახლეობის სათანადოდ ინფორმირება მშენებლობის და სამუშაო გრაფიკების, მომსახურების შეწყვეტის, სატრანსპორტო შემოვლითი მარშრუტების და დროებითი ავტობუსის მარშრუტების, აფეთქებისა და ნგრევის შესახებ - ღამით სამშენებლო სამუშაოების შეზღუდვა. საჭიროების შემთხვევაში, ღამით სამუშაოების განრიგი ფრთხილად უნდა დაიგეგმოს და ინფორმირებული იქნეს ზეგავლენის ქვეშ მყოფი მოსახლეობა, რათა მათ შეძლონ საჭირო ზომების მიღება - ნებისმიერი სერვისის (წყლის, ელექტროენერჯის, ტელეფონით, ავტობუსების მარშრუტების ჩათვლით) შეფერხებამდე არანაკლებ 5 დღით ადრე, ეცნობოს 	სამშენებლო კომპანია

აქტივობა	მოსალოდნელი უარყოფითი ზემოქმედება	შემარბილებელი ღონისძიება	პასუხისმგებელია განხორციელებაზე
		დაზარალებულ მოსახლეობას, გაკრული განცხადებებით საპროექტო ტერიტორიაზე, ავტობუსის გაჩერებებზე და მათ სახლებზე/ბიზნესებზე.	
	მშრომელთა უფლებებისა და თავისუფლების დარღვევა	<p>– რამდენადაც შესაძლებელი იქნება, სამუშაო კემპების მოსახლეობისგან მოშორებით განთავსება</p> <ul style="list-style-type: none"> • სამუშაო ბანაკების განთავსებასა და ოპერირებაზე კონსულტაციის გავლა ახლოს მცხოვრებ მოსახლეობასთან • უნარშეზღუდულ ან ნახევრად კვალიფიციურ მუშაკთა დასაქმება ადგილობრივ თემებში. სადაც და როდისაც იქნება შესაძლებელი, დასაქმებულთა გადამზადების ტრენინგის ჩატარება ადგილობრივი მოსახლეობის მონაწილეობის გაზრდის მიზნით. • ადეკვატური საპირფარეშო ობიექტების შექმნა (საპირფარეშოები და სარეცხი ადგილები) სამუშაო ადგილას, ცხელი და ცივი წყალი, საპონი და ხელის გასაშრობი მოწყობილობები. დროებითი სეპტიკური ავზების შექმნა ნებისმიერი საცხოვრებელი ბანაკისთვის და მიმდებარე წყლების დაბინძურების გამოწვევის გარეშე. • მუშების ცნობიერების ამაღლება საერთო ადგილობრივ მოსახლეობასთან ურთიერთობის მენეჯმენტზე, საერთაშორისო პრაქტიკაზე დაყრდნობით ქცევის კოდექსის ჩამოყალიბება და მისი მკაცრად აღსრულება, მათ შორის მუშების გათავისუფლება და ადეკვატური ფინანსური ჯარიმები. 	სამშენებლო კომპანია

აქტივობა	მოსალოდნელი უარყოფითი ზემოქმედება	შემარბილებელი ღონისძიება	პასუხისმგებელი განხორციელებაზე
მუშაობა წყალში	კალაპოტის დაზიანება, წყლის ნაკადის შეფერხება, მდინარის წყლის დაბინძურება	<ul style="list-style-type: none"> - გააკონტროლეთ ეროზია და დანალექი სახმელეთო ტერიტორიებიდან ნაპირების ბუნებრივ კონტურებზე და გრადიენტზე, შეავსეთ ზედა საფარი ადგილობრივი, შერჩეული მასალით; - არ დააგროვოთ ჩაშლილი მიწა წყალში; - არ ჩაუშვათ ჩაშლილ თხრილში დაგროვილი წყალი გამდინარე წყლებში; - თავიდან იქნას აცილებული ნავთობპროდუქტების და სხვა ქიმიური ნივთიერებების დაღვრა (იხ. აგრეთვე ეროზია და დანალექი, დაბინძურება, ნარჩენების გატანა); - მშენებლობის დასრულებისთანავე, მდინარის კალაპოტი და ნაპირები რაც შეიძლება სწრაფად უნდა დაუბრუნდეს საწყის მდგომარეობას. - ნაკადების გადაკვეთის ყველა არსებული ან დროებითი საშუალება დაიშლება, მოიხსნება და განადგურდება იქნება სამუშაოების დასრულებამდე. 	სამშენებლო კომპანია
ოპერაციის ეტაპი			
რეაბილიტირებული ობიექტების ფუნქციონირება	გარემოს დაბინძურება მყარი ნარჩენებით და ჩამდინარე წყლებით	<ul style="list-style-type: none"> - რეგულარულად მოახდინეთ მყარი ნარჩენების მუნიციპალურ ნაგავსაყრელზე უტილიზაცია, მუნიციპალური ნარჩენების მმართველ კომპანიასთან დადებული ხელშეკრულების საფუძველზე; - აკრძალულია ნარჩენების ღია დაწვა; - კანალიზაციის შემგროვებელი სისტემებისა და ტუალეტების კარგ ტექნიკურ მდგომარეობაში შენარჩუნება 	ადიგენის მუნიციპალიტეტი

აქტივობა	მოსალოდნელი უარყოფითი ზემოქმედება	შემარბილებელი ღონისძიება	პასუხისმგებელი განხორციელებაზე
შიდასახელმწიფოებრივი რეაბილიტირებული გზის მოვლა მნიშვნელობა(SH-14)	უბედური შემთხვევები და მოძრაობის დარღვევა	<ul style="list-style-type: none"> - მოძრაობის უსაფრთხოების მიზნით შესაბამისი საგზაო ნიშნების მოვლა; - გზის სარემონტო მონაკვეთების დემარკაცია; - ასფალტის და / ან სხვა ნარჩენების გადატანა სარემონტო სამუშაოებიდან დანიშნულ ნაგავსაყრელზე. 	საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს დაქვემდებარებული საგზაო დეპარტამენტი

6. მონიტორინგი

მუნიციპალური განვითარების ფონდი პასუხისმგებელია განახორციელოს გარემოზე ზემოქმედების შერბილების ღონისძიებების მონიტორინგი. საკონსულტაციო კომპანია, რომელიც დაქირავებულია, როგორც სამუშაოების ზედამხედველი, ასევე დაეხმარება მგფ-ს, რათა უზრუნველყოფილი იქნეს ქვე-პროექტის ფარგლებში განხორციელებული სამუშაოების გარემოსდაცვითი და სოციალური შესაბამისობა. ყოველთვიურად მოხდება საველე მონიტორინგის აღრიცხვა და ფოტომასალის დართვა. ქვე-პროექტის გარემოსდაცვითი მონიტორინგი განხორციელდება ქვემოთ მოცემული გეგმის შესაბამისად.

გარემოზე ზემოქმედების გეგმის განხორციელების თაობაზე ანგარიში წარმოდგენილი იქნება მგფ-ის ყოველკვარტალურ ანგარიშებში. მგფ ასევე უზრუნველყოფს კონტრაქტორისგან ყველა ნებართვის, ლიცენზიებისა და შეთანხმების წერილების ასლების მიღებას და შენახვას, რომლებიც კონტრაქტორს მოეთხოვება საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად ინერტული მასალების მოპოვებისათვის, ასფალტის ქარხნის ოპერირებისათვის, სხვადასხვა სახის ნარჩენების განთავსებისათვის.

7. გარემოსდაცვითი და სოციალური მართვის გეგმის დარღვევის აღმოფხვრა

მგფ, როგორც სამშენებლო სამუშაოების დამკვეთი, პასუხისმგებელი იქნება კონტრაქტორის მიერ ხელშეკრულების პირობების დაცვაზე, რაც ასევე მოიცავს მგფ შესრულებას.

კონტრაქტორი პასუხისმგებელია საქმიანობა განახორციელოს საქართველოს გარემოსდაცვითი კანონმდებლობის შესაბამისად. შეუსაბამოების გამოვლენის შემთხვევაში კონტრაქტორი პასუხისმგებელი იქნება დაფაროს გარემოსთვის მიყენებული ზიანის აღმოფხვრასთან დაკავშირებული ყველა ხარჯი.

8. განხორციელების ხარჯები

გარემოსდაცვითი მართვის გეგმით შემოთავაზებული ინდივიდუალური შემარბილებელი ღონისძიებების განხორციელების ხარჯები მცირეა და შესაბამისად, რთულია მათი გამოცალკეება სამშენებლო ოპერაციების ხარჯებიდან. მიუხედავად ამისა, რეკომენდირებულია, რომ მასალათა და სამუშაოთა მოცულობების ჩამონათვალი, რომელიც სატენდერო დოკუმენტაციაში არის მოცემული შეიცავდეს ნარჩენებისა და დარჩენილი მასალის განკარგვის პუნქტს. გარემოსდაცვით პრინციპებთან შესატყვისობისათვის საჭირო სხვა ხარჯები სავარაუდოდ სხვადასხვა სამშენებლო საქმიანობის ფასებში უნდა იქნას ინტეგრირებული.

9. საჩივრების განხილვის მექანიზმი

შეიქმნა სათანადო საჩივრების გადაჭრის მექანიზმი რათა მოხდეს პროექტით ზემოქმედებული მოსახლეობის საჩივრების მოგვარება. ადიგენის მუნიციპალიტეტმა დაავალა პასუხისმგებლობა - ვასილ მეგენიშვილს, ადიგენის ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოს წარმომადგენელი აბასთუმანში, მიიღოს, განიხილოს და რეაგირება მოახდინოს საჩივრებზე (ტელ: 598 199 958).

MDF-ის საკონტაქტო პირი არის ნუცა გუმბერიძე (ტელ: +995 598 88 20 19, feedback@mdf.org.ge, დავით აღმაშენებლის გამზ. 150, მე-4 სართული, 0112 თბილისი, საქართველო).

იმ შემთხვევაში თუ საჩივარი არ გადაიჭრება ადგილობრივ დონეზე, მისი გადამისამართება მოხდება სსიპ „საქართველოს მუნიციპალური განვითარების ფონდში“. საჩივრების მონიტორინგის მიზნით, მუნიციპალური განვითარების ფონდი მოახდენს რეგისტრაციას ყველა საჩივრის, კომენტარის და ასევე, როგორც მოხდა საჩივრის გადაწყვეტა. საჯარო კონსულტაციის ფარგლებში ადგილობრივი მოსახლეობას ინფორმაცია მიეწოდება განხილულ საკითხთან დაკავშირებით და საკონტაქტო პირის შესახებ. საჩივრებთან დაკავშირებული საკონტაქტო ინფორმაცია შემდეგში ხელმისაწვდომი იქნება ვებ-გვერდზე და როგორც მგფ-ის ასევე კონტრაქტორის მიერ მოხდება საჩივრების ჟურნალის წარმოება.

მართვის გეგმის მონიტორინგი

აქტივობა	რა (ხდება პარამეტრის მონიტორინგისას?)	სად (ხდება პარამეტრის მონიტორინგი?)	როგორ (ხდება პარამეტრის მონიტორინგი?)	ქოლის (განსაზღვრეთ სიხშირე / ან განგრძობითობა?)	რატომ (ხდება პარამეტრის მონიტორინგი?)	ვინ (არის პასუხისმგებელი მონიტორინგზე?)
სამშენებლო ფაზა						
სამშენებლო მასალების მიწოდება	სამშენებლო მასალების შექმნა ოფიციალურად რეგისტრირებული მომწოდებლებისგან	მიმწოდებლის ოფისში ან საწყობში	დოკუმენტების გადამოწმება	მიწოდების ხელშეკრულებების გაფორმების დროს	უზრუნველყოს ინფრასტრუქტურის ტექნიკური საიმედოობა და უსაფრთხოება	MDF, მშენებლობის ზედამხედველი
სამშენებლო მასალებისა და ნარჩენების ტრანსპორტირება სამშენებლო ტექნიკის მოძრაობა	მანქანებისა და ტექნიკის ტექნიკური მდგომარეობა სატვირთო მანქანების ტვირთის შენახვა და დაცვა სამაგრებით გაითვალისწინეთ დადგენილი საათები და სატრანსპორტო მარშრუტები	სამშენებლო ტერიტორია	შემოწმება	წინასწარ გამოუცხადებელი შემოწმება სამუშაო საათებში და მის ფარგლებს გარეთ	შეზღუდოს გამონაბოლქვისგან ნიადაგის და ჰაერის დაბინძურება შეზღუდოს ადგილობრივი თემის წესრიგის ნორმების დარღვევა ხმაურითა და ვიბრაციით შეამცირეთ მოძრაობის შეფერხება	MDF, მშენებლობის ზედამხედველი საგზაო პოლიცია

<p>სამუშაო ადგილებისა და სამუშაო ბანაკების გამოყოფა</p>	<p>სამშენებლო რუკის ადგილი და ყველა სამუშაო ადგილი განსაზღვრულია და შემოღობილია საჭიროებისამებრ</p> <p>გამაფრთხილებელი ნიშნები დამონტაჟებულია სამუშაო ადგილების შესასვლელთან</p>	<p>სამუშაო ბანაკები და სამუშაო ადგილები</p>	<p>შემოწმება</p>	<p>განმეორებადი</p>	<p>სამუშაო ბანაკებსა და სამუშაო ადგილებზე უნებართვო შესვლის თავიდან აცილება</p> <p>საზოგადოებისა და ტურისტების ჯანმრთელობის ზიანის თავიდან აცილება</p>	<p>MDF, მშენებლობის ზედამხედველი</p>
<p>მიწის სამუშაოები</p>	<p>გათხრილი მასალის დროებით შენახვა წინასწარ განსაზღვრულ და შეთანხმებულ ადგილებში</p> <p>გათხრილი მასალის შევსება და/ან მისი განკარგვა ოფიციალურად განსაზღვრულ ადგილებში</p>	<p>სამშენებლო ტერიტორია</p>	<p>შემოწმება</p>	<p>მიწიერი სამუშაოების მსვლელობისას</p>	<p>სამშენებლო უბნის და მისი შემოგარენის სამშენებლო ნარჩენებით დაბინძურების თავიდან აცილება</p> <p>ფიზიკური კულტურული რესურსების დაზიანების და დაკარგვის თავიდან აცილება</p>	<p>MDF, მშენებლობის ზედამხედველი</p> <p>NACHP</p>

აქტივობა	მა (ხდება პარამეტრის მონიტორინგი?)	სად (ხდება პარამეტრის მონიტორინგი?)	როგორ (ხდება პარამეტრის მონიტორინგი?)	ქოლის (განსაზღვრეთ სიხშირე / ან განგრძობითობა?)	რატომ (ხდება პარამეტრის მონიტორინგი?)	ვინ (არის პასუხისმგებელი მონიტორინგზე?)
შემთხვევითი აღმოჩენების სწორე მოპყრობა	<p>კონტრაქტორის მიერ ყველა ფიზიკური აქტივობის დაუყოვნებლივი შეწყვეტა იმ უბნის სიახლოვეს, სადაც შემთხვევითი აღმოჩენა მოხდა;</p> <p>კონტრაქტორმა დაუყოვნებლივ უნდა შეატყობინოს სამუშაოების ტექნიკურ ხელმძღვანელისა და დამსაქმებლს შემთხვევითი აღმოჩენის შესახებ;</p> <p>MDF-ის მიერ შემთხვევით აღმოჩენის შესახებ NACHP-ის შეტყობინება;</p> <p>NACHP-თან თანამშრომლობა არქეოლოგიური სამუშაოების უსაფრთხო და დროული ჩატარებისათვის, რომლებიც საჭიროა MDF-ის მიერ არტეფაქტების ამოსაღებად და/ან მათი</p>	ადგილები, სადაც მიწის სამუშაოები მიმდინარეობს	შემოწმება	მიწიერი სამუშაოების მსვლელობისას	არქეოლოგიური ნიმუშების დაზიანებისა და ფიზიკური კულტურული მემკვიდრეობის დაკარგვის თავიდან აცილება	მშენებლობის ზედამხედველი MDF NACHP

ადგილზე შენახვა;

MDF-ის მიერ სამუშაოების ხელმძღვანელისა და კონტრაქტორის შეტყობინება სამუშაოების განახლების შესახებ, NACHP- ის თანხმობის შემდეგ;

კონტრაქტორის მიერ სამუშაოების განახლება სამუშაოს ტექნიკური ხელმძღვანელის/დამსაქმებლისგან ოფიციალური შეტყობინების მიღების შემდეგ

აქტივობა	ქა (ხდება პარამეტრის მონიტორინგი?)	სად (ხდება პარამეტრის მონიტორინგი?)	როგორ (ხდება პარამეტრის მონიტორინგი?)	ქოლის (განსაზღვრეთ სიხშირე / ან განგრძობითობა?)	რატომ (ხდება პარამეტრის მონიტორინგი?)	ვინ (არის პასუხისმგებელი მონიტორინგზე?)
<p>ბუნებრივი სამშენებლო მასალის მოპოვება</p>	<p>შედლებისდაგვარად არსებული მიმწოდებლებისგან მასალის შექმნა;</p> <p>სამუშაოების ხელშეკრულებით მოპოვების ლიცენზიის მიღება და ლიცენზიის პირობების მკაცრი დაცვა;</p> <p>გათხრილი ადგილის დატერასება, გათხრილი ტერიტორიების შევსება და ლანდშაფტის ჰარმონიზაცია;</p> <p>წყლის ნაკადის გარედან მდინარის ხრეშისა და ქვიშის გათხრები, ხრეშის დამცავი ბარიერების აღმართვა გათხრების ადგილსა და წყლის ნაკადს შორის და წყლის ნაკადში ტექნიკის არ შეყვანა.</p>	<p>გათხრილი ადგილები</p>	<p>დოკუმენტების შემოწმება</p> <p>სამუშაოების შემოწმება</p>	<p>მასალის მოპოვების პროცესში</p>	<p>ფერდობების ეროზიისა და ეკოსისტემების და ლანდშაფტების დეგრადაციის შეზღუდვა;</p> <p>მდინარის ნაპირების ეროზიის, წყლის ნაწილაკებით და წყლის სიციცხლის განადგურების შეზღუდვა.</p>	<p>MDF,</p> <p>მშენებლობის ზედამხედველი</p>
<p>სამშენებლო ნარჩენების წარმოქმნა</p>	<p>სპეციალურად გამოყოფილ ადგილებში სამშენებლო ნარჩენების დროებითი შენახვა;</p>	<p>სამშენებლო ტერიტორია</p>	<p>შემოწმება</p>	<p>პერიოდულად მშენებლობის დროს და საჩივრების საფუძველზე</p>	<p>თავიდან აიცილოთ სამშენებლო მოედნის და მიმდებარე</p>	<p>MDF,</p> <p>მშენებლობის ზედამხედველი</p>

	ნარჩენების დროულად უტილიზაცია ოფიციალურად განსაზღვრულ ადგილებში	ნარჩენების უტილიზაციის ადგილი			ტერიტორიის მყარი ნარჩენებით დაბინძურება	
--	---	-------------------------------------	--	--	---	--

აქტივობა	ქა (ხდება პარამეტრის მონიტორინგი?)	სად (ხდება პარამეტრის მონიტორინგი?)	როგორ (ხდება პარამეტრის მონიტორინგი?)	ქოლის (განსაზღვრეთ სიხშირე / ან განგრძობითობა?)	რატომ (ხდება პარამეტრის მონიტორინგი?)	ვინ (არის პასუხისმგებელი მონიტორინგზე?)
ტოქსიკური / საშიში მასალების ნარჩენების განკარგვა	SP-ს ადგილზე მდებარე, სათანადოდ შენახული და საშიშ მასალად აღნიშნული ქიმიკატები; უსაფრთხოების ზომები მიღება ადგილიდან უნებართვოდ მოხსნის შესახებ.	SP ადგილზე	დოკუმენტების შემოწმება სამუშაოების შემოწმება	სარეაბილიტაციო სამუშაოების მიმდინარეობისას	ტოქსიკური მასალებით დაბინძურების თავიდან აცილება დაიცავით მუშების ჯანმრთელობა	MDF, მშენებლობის ზედამხედველი
მოდრაობის დარღვევა და ფეხით მოსიარულეთათვის წვდომის შეზღუდვა	მოდრაობის შეზღუდვის/ტრანსპორტის მოძრაობის მიმართულების შეცვლის ნიშნების დაყენება; სამშენებლო მასალების შენახვა და სამშენებლო ნარჩენების დროებითი განთავსება ისე, რომ არ გამოიწვიოს გზის ტრანსპორტით გადატვირთვა	სამშენებლო მოედანზე და მის გარშემო	შემოწმება	სამშენებლო სამუშაოების მიმდინარეობისას	საგზაო შემთხვევების თავიდან აცილება; შეზღუდოს ადგილობრივი თემის წესრიგის ნორმების დარღვევა	MDF, მშენებლობის ზედამხედველი

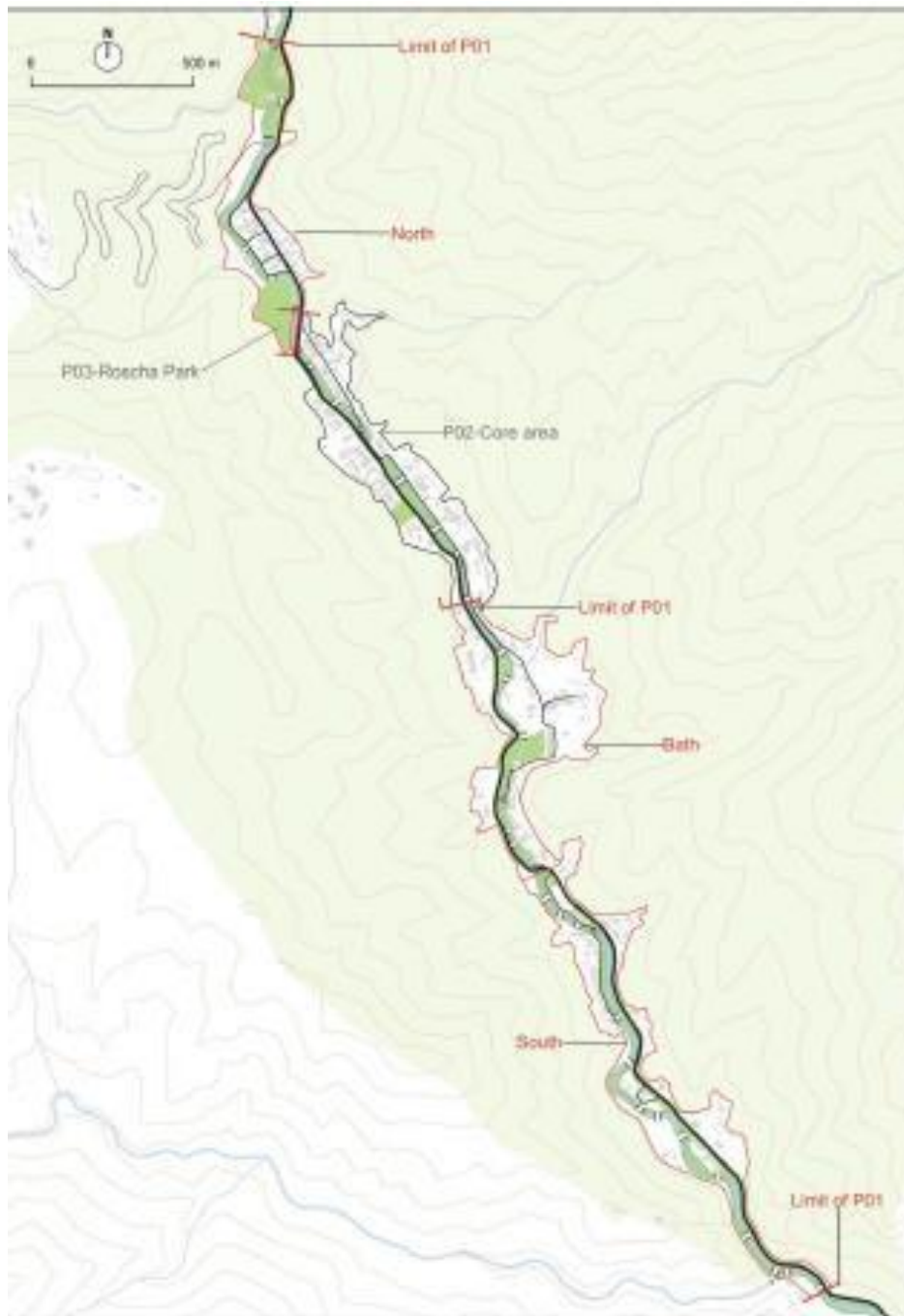
<p>მუშების ჯანმრთელობა და უსაფრთხოება</p>	<p>მუშებისთვის უნიფორმისა და დამცავი აღჭურვილობის უზრუნველყოფა;</p> <p>პირადი დამცავი აღჭურვილობის გამოყენების აღსრულება;</p> <p>მუშების და პერსონალის ინფორმირება პერსონალური უსაფრთხოების წესების და მექანიზმების/აღჭურვილობის ს მუშაობის შესახებ და ამ წესების/მითითებების მკაცრი დაცვა</p>	<p>სამშენებლო ტერიტორია</p>	<p>შემოწმება</p>	<p>გაუთვალისწინებელი შემოწმება მუშაობის დროს</p>	<p>სამსახურში უბედური შემთხვევებისა და საგანგებო სიტუაციების შემცირება</p>	<p>MDF, მშენებლობის ზედამხედველი</p>
---	--	---------------------------------	------------------	--	--	--

აქტივობა	მა (ხდება პარამეტრის მონიტორინგი?)	სად (ხდება პარამეტრის მონიტორინგი?)	როგორ (ხდება პარამეტრის მონიტორინგი?)	ქონის (განსაზღვრეთ სიხშირე / ან განგრძობითობა?)	რატომ (ხდება პარამეტრის მონიტორინგი?)	ვინ (არის პასუხისმგებელი მონიტორინგზე?)
ინფორმაციის გაზიარება და საჩივრის გამოსწორება	ადგილობრივი მოსახლეობა (განსაკუთრებით სამშენებლო მოედნის მიმდებარე მიწის მფლობელები) ინფორმირებულია სამშენებლო სამუშაოების დაწყების შესახებ; გამოცხადებულია საჩივრის განხილვის საკონტაქტო ინფორმაცია; საჩივრების ჟურნალი ინახება	სამშენებლო მოედანი ან/და ახლომდებარე დასახლება და შენობები სამშენებლო მოედანი ახლომდებარე დასახლება და შენობები	პირადად, ფოსტით, ტელეფონით ან სხვა საშუალებით (ჩანაწერებით) GRM ინფორმაციის მტკიცებულება განთავსებულია ხელმისაწვდომ ადგილას საჩივრების ჟურნალის მტკიცებულება და გამოხმაურებისა და საჩივრების დროული რეაგირება/გადაწყვეტა	სამშენებლო სამუშაოების დაწყებამდე (მინიმუმ 2 კვირა) ქვეპროექტის მთელი ხანგრძლივობის განმავლობაში	შეამცირეთ ადგილობრივი თემის წესრიგის ნორმების დარღვევა, მიეცით კითხვებისა და გამოხმაურების შესაძლებლობა დარწმუნდით, რომ კითხვები და საჩივრები დროულად განიხილება	MDF ადიგენის მუნიციპალიტეტი
შემთხვევითი დაზიანების აღდგენა და ანაზღაურება	მეპატრონეები, რომლებიც განიცდიან მოსავლის, ნაგებობების ან სხვა აქტივების დაკარგვას ან დაზიანებას მშენებლობის შედეგად, სათანადოდ ანაზღაურდებიან ან მათი ზარალი აღდგება	სამშენებლო ტერიტორია	MDF ადგენს დაზიანების არსებობას და კომპენსაციის/აღდგენის რაციონის მტკიცებულებას ხელმძღვანელის ანგარიშებისა და ადგილზე ვიზიტის მეშვეობით	ქვეპროექტის მთელი ხანგრძლივობის განმავლობაში	პროექტის არეალში მოსახლეობის აქტივები და საარსებო წყარო გაუმჯობესებულია, ან ყველაზე მინიმუმ აღდგენილია პროექტის დაწყებამდე არსებულ მდგომარეობამდე.	კონტრაქტორი (MDF-ის მონიტორინგის ქვეშ) და სამშენებლო კონტრაქტორი
ოპერაციის ეტაპი						
მყარი ნარჩენების განკარგვა	ნაგვის ურნების ადგილზე უზრუნველყოფა და მოწყობა ნარჩენების დროული რეგულარული	რეაბილიტირებული ობიექტები	შემოწმება	ობიექტების მუშაობის დროს	ადგილზე და მის მიმდებარე ტერიტორიაზე ნაგვის დაგროვების თავიდან	ადიგენის მუნიციპალიტეტი

	გატანის მიზნით				აცილება	
შიდასახელმწიფო ებრივი რეაბილიტირებუ ლი გზის მოვლა	მოძრაობის უსაფრთხოების მიზნით შესაბამისი საგზაო ნიშნების მოვლა;	რეაბილიტი რებული ობიექტები	შემოწმება	ობიექტების მუშაობის დროს	საგზაო შემთხვევების თავიდან აცილება და მოძრაობის შეფერხება	საგზაო დეპარტამენტი

აქტივობა	ქა (ხდება პარამეტრის მონიტორინგი?)	სად (ხდება პარამეტრის მონიტორინგი?)	როგორ (ხდება პარამეტრის მონიტორინგი?)	ქოლის (განსაზღვრეთ სიხშირე / ან განგრძობითობა?)	რატომ (ხდება პარამეტრის მონიტორინგი?)	ვინ (არის პასუხისმგებელი მონიტორინგზე?)
მნიშვნელობა (SH- 14)	გზის სარემონტო მონაკვეთების დემარკაცია; ასფალტის და / ან სხვა ნარჩენების გადატანა სარემონტო სამუშაოებიდან დანიშნულ ნაგავსაყრელზე.					

დანართი 1. პროექტის ფართობი P01

დანართი 2. არსებული სიტუაციის ფოტო მასალები

მთავარი გზა (SH-14)

მეორადი საგზაო ქსელი

მდინარის ბუნებრივი მახასიათებლები და ბეტონის/ქვის მდინარის სანაპირო

ხიდები

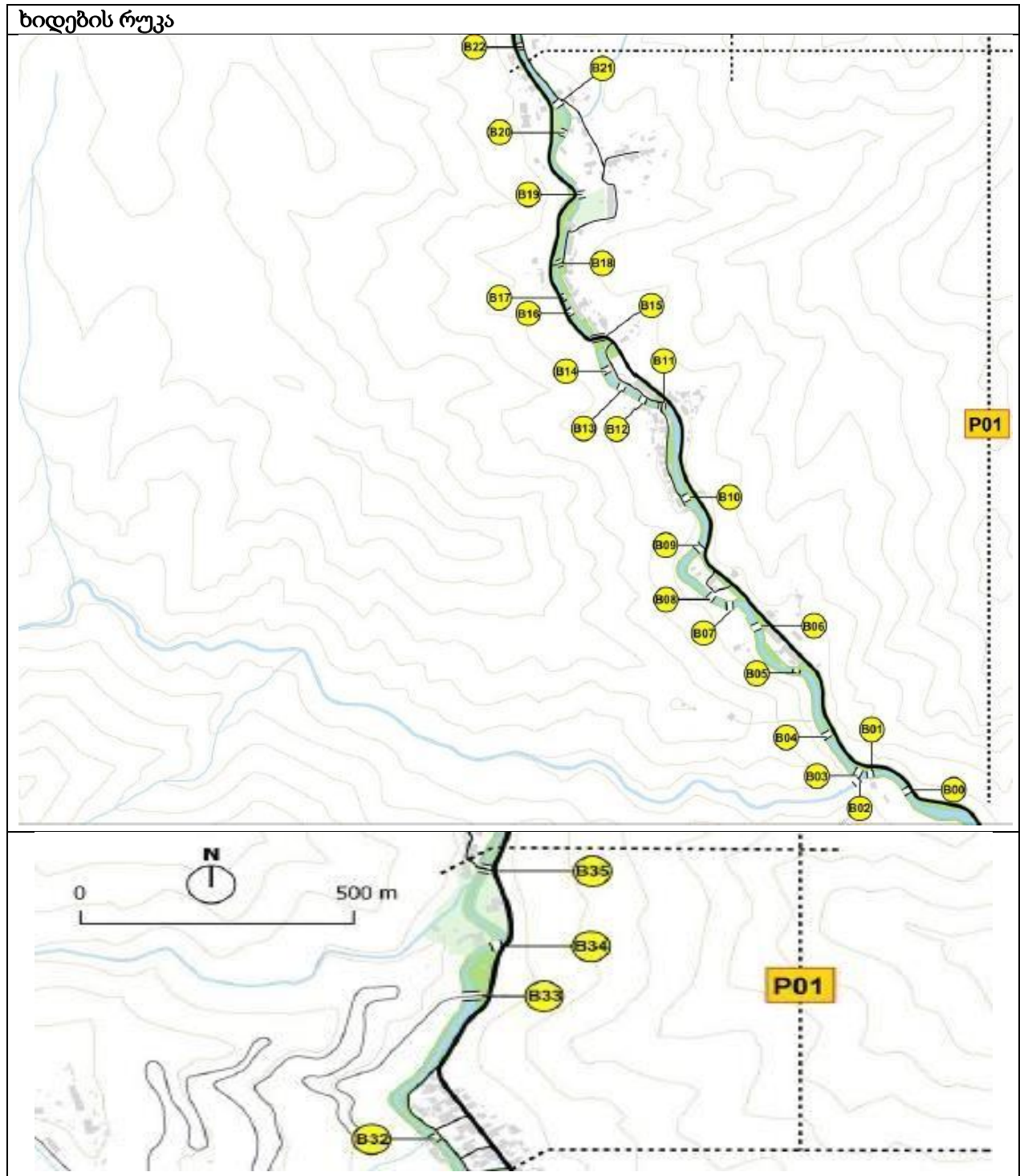
მდინარე ოცხე

რენდერები

დანართი 3. ხიდები

კულტურული მემკვიდრეობის ხიდები

თამარის ხიდი (B 00)

ჩანჩქერის ხიდი (B 19)

საკაბელო ხიდი (B 31)

არსებული ხიდების რეაბილიტაცია და რეკონსტრუქცია

დანართი 4. მცენარეთა სახეობები, რომლებიც გამოიყენება SP ტერიტორიის გამწვანებისთვის

საგზაო ქსელი	მთავარი გზა	<p>ხეების რეკომენდირებული სახეობები:</p> <ul style="list-style-type: none"> • პინუსი, ულმუსი, კარპინუსი. <p>ბუჩქების რეკომენდირებული სახეობები:</p> <ul style="list-style-type: none"> • კოლხური ბზა, კვიდო, უცვეთელა, გრაკალა, ჩვეულებრივი კოწახური, შინდანწლა, იასამანი, ასკილი. <p>ყვავილების რეკომენდირებული სახეობები:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ბეგონია, ბალზამური უკადრისა. <p>გზის გვერდითი დაგეგმარებისთვის მიზანშეწონილია ბალახის მორწყვა ჰიდროსტატიკური მეთოდით.</p>
	მეორადი გზა	<p>ხეების რეკომენდირებული სახეობები (როგორც ჩვეულებრივი, ასევე დეკორატიული ფორმები):</p> <ul style="list-style-type: none"> • წიწვოვანი ხის მცენარეები: ევროპული ნაძვი, კავკასიური ფიჭვი, იტალიური ფიჭვი, იფანი, კავკასიური სოჭი, ჰიმალაიური კედარი. • ფოთოლმცვენი ხის სახეობები: მუხა, ნეკერჩხალი, არყი, თელა, ცაცხვი, მტირალა ტირიფი, ცხენისწაბლა, იფანი, ცირცელი, აკაცია. <p>ბუჩქების რეკომენდირებული სახეობები (როგორც ჩვეულებრივი, ასევე დეკორატიული ფორმები):</p> <ul style="list-style-type: none"> • ურთხელი, ღვია, აღმოსავლური ბიოტა, კოლხური ბზა, წყავი, კვიდო, ჩიტავაშლა, უცვეთელა, ჩვეულებრივი კოწახური, თრიმლი, ასკილი, იასამანი, გრაკალა. <p>ყვავილების რეკომენდირებული სახეობები:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ბეგონია, ბალზამური უკადრისა, ვიოლა.
	ძირითადი ტერიტორია	<p>მიზანშეწონილია გამოიყენოთ მცენარეები, რომლებიც გამძლეა დაავადებებისა და მავნებლების მიმართ, როგორცაა: ურთხელი, ტუია, ღვია, ქლიავი, წყავი, კვიდო.</p>
პარკები და მწვანე ადგილები	სკოლის პარკები	<p>ხეების რეკომენდირებული სახეობები (როგორც ჩვეულებრივი, ასევე დეკორატიული ფორმები):</p> <ul style="list-style-type: none"> • წიწვოვანი ხეების სახეობები: ევროპული ნაძვი, კავკასიური ფიჭვი, იტალიური ფიჭვი, კავკასიური სოჭი, ნორდმანის სოჭი, ჰიმალაიური კედარი. • ფოთოლმცვენი ხის სახეობები: მუხა, ნეკერჩხალი, არყი, თელა, ცაცხვი, მტირალა ტირიფი, ცხენისწაბლა, იფანი, ცირცელი, აკაცია. <p>ბუჩქების რეკომენდირებული სახეობები (როგორც ჩვეულებრივი, ასევე დეკორატიული ფორმები):</p> <ul style="list-style-type: none"> • ურთხელი, ღვია, აღმოსავლური ბიოტა, კოლხური ბზა, წყავი, კვიდო, ჩიტავაშლა, უცვეთელა, ჩვეულებრივი კოწახური, თრიმლი, ასკილი, იასამანი, გრაკალა. <p>ყვავილების რეკომენდირებული სახეობები:</p>

თერმული ადგილი	<ul style="list-style-type: none"> ბეგონია, ბალზამური უკადრისა, ვიოლა.
	<p>ხეების რეკომენდირებული სახეობები (როგორც ჩვეულებრივი, ასევე დეკორატიული ფორმები):</p> <ul style="list-style-type: none"> წიწვოვანი ხის მცენარეები: ევროპული ნამვი, კავკასიური ფიჭვი, იტალიური ფიჭვი, კავკასიური სოჭი, ნორდმანის სოჭი, ჰიმალაიური კედარი. ფოთოლმცვენი ხის სახეობები: მუხა, ნეკერჩხალი, არყი, თელა, ცაცხვი, მტირალა ტირიფი, ცხენისწაბლა, იფანი, ცირცელი, აკაცია. <p>ბუჩქების რეკომენდირებული სახეობები (როგორც ჩვეულებრივი, ასევე დეკორატიული ფორმები):</p> <ul style="list-style-type: none"> ურთხელი, ღვია, აღმოსავლური ბიოტა, კოლხური ბზა, წყავი, კვიდო, ჩიტავაშლა, უცვეთელა, ჩვეულებრივი კოწახური, თრიმლი, ასკილი, იასამანი, გრაკალა <p>ყვავილების რეკომენდირებული სახეობები:</p> <ul style="list-style-type: none"> ბეგონია, ბალზამური უკადრისა, ვიოლა.

დანართი 5. MEPA- ს წერილი გარემოსდაცვითი სკრინინგის მოთხოვნების შესახებ, რომლებიც დაკავშირებულია SP- ის სამუშაოებთან

საქართველო

საგარეო ურთიერთობების
სამინისტრო
N 12139/01
04/12/2019

12139-01-2-201912100905

შპს „სიემისის“ დირექტორს
ბატონ გიორგი ტარაზანიშვილს

მისამართი: ქ. თბილისი, ჭავჭავაძის გამზირი N33, 0179.

ბატონო გიორგი,

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრომ განიხილა თქვენი 2019 წლის 25 ნოემბრის N97 წერილი, რომელიც ეხება დანა აბასთუმანში ურბანული განახლების პროექტის განხორციელებას.

განვიხილეთ რომ გარემოზე ზემოქმედების შეფასებას ექვემდებარება გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის I დანართით გათვალისწინებული საქმიანობა და ასევე კოდექსის II დანართით გათვალისწინებული საქმიანობა, რომელიც სკრინინგის გადაწყვეტილების საფუძველზე დაექვემდებარება გარემოზე ზემოქმედების შეფასებას. ამასთან, გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-5 მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, გარემოზე ზემოქმედების შეფასებას დაექვემდებარებული საქმიანობა შეიძლება გამოირიცხოს მხოლოდ გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების შემდეგ.

გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის II დანართის მე-9 პუნქტის 9.2. ქვეპუნქტის თანახმად, 10 ჰექტარზე მეტი განაშენიანების ფართობის მქონე ურბანული განვითარების პროექტი (მათ შორის, სავაჭრო ცენტრისა და 1 000 ავტომობილის ტევადობის ავტოპარკის მოწყობა), ექვემდებარება სკრინინგის პროცედურის გატარებას. სკრინინგი წარმოადგენს პროცედურას, რომელიც განსაზღვრავს გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ჩატარების საჭიროებას. ვინაიდან, თქვენი წერილის თანახმად დადგენილია ურბანული განახლება, რომელიც მოიცავს არსებული შენობა-ნაგებობებისა და ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციას/რეკონსტრუქციას და პროექტის ფარგლებში არ იგეგმება ახალი ტერიტორიების ათვისება, დადგენილი პროექტი არ ექვემდებარება სკრინინგის პროცედურის გატარებას.

გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის I დანართის მე-12 პუნქტის თანახმად, საექსპლუატაციო გზის რეკონსტრუქცია ან/და მოდერნიზაცია, რომლის მიზანია მონაკვეთის სიგრძე 5 კილომეტრი ან მეტია, ასევე, ასევე დანართის მე-13 პუნქტის თანახმად, საერთაშორისო ან შიდასახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის საავტომობილო გზაზე განთავსებული გვირაბის ან/და ხიდის მშენებლობა ექვემდებარება გარემოზე

ზემოქმედების შეფასებას და კოდექსით დადგენილი პროცედურების გატარებას. ვინაიდან, თქვენ შორ დადგენილია 7,6 კმ სიგრძის სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობისა და 5კმ სიგრძის მუნიციპალური გზის რეაბილიტაცია, ასევე მუნიციპალურ და შიდა სახელმწიფოებრივ გზაზე არსებული ხიდების რეაბილიტაცია/რეკონსტრუქცია, დადგენილი საქმიანობები არ ექვემდებარება გარემოზე ზემოქმედების შეფასებას.

ასევე გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის II დანართის მე-9 პუნქტის 9.13 ქვეპუნქტის თანახმად, ნაპირდაცვითი და სანაპირო ზოლის ეროვნის შესაკავებლად ან/და სანაპირო ზოლის აღდგენის მიზნით გათვალისწინებული სამუშაოები, აგრეთვე საზღვაო სამუშაოები, რომლებიც შეიძლება სანაპიროს შეცვლა მშენებლობის შემთხვევაში (კერძოდ, დამშის, ჯებარის, მწყარის განთავსება და ზღვისგან დაცვის სხვა სამუშაოები), გარდა მათი სარეკონსტრუქციო სამუშაოებისა ექვემდებარება სკრინინგის პროცედურის გატარებას. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, მდინარე ოცხეზე, თქვენ მიერ დადგენილი ქვის გაბიორებისა და ჯებირების მოწყობა საჭიროებს სკრინინგის პროცედურის გატარებას.

სკრინინგის პროცედურის გასაგებლად, საქმიანობის განმარტაციულებზე, საჭიროა სამინისტროში წარმოადგინოს განხილვის უწყისობა, რომელიც უნდა მოიცავდეს „საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის“ 78-ე მუხლით გათვალისწინებულ ინფორმაციას, მოკლე ინფორმაციას დადგენილი საქმიანობის მხასიათებლების, განხორციელების ადგილისა და გარემოზე შესაძლო ზემოქმედების ხასიათის შესახებ. სკრინინგის განხილვისას ასევე უნდა მოწოდდეს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-7 მუხლის მე-4 ნაწილის კრიტერიუმების გათვალისწინებით.

მატიყისცემით,

ნინო თანდილაშვილი

მინისტრის მოადგილე

დანართი 6. გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს #2-1236 ბრძანება გარემოსდაცვითი სკრინინგის ანგარიშის მიღების და გზმ-ს გარეშე დაგეგმილი სამუშაოების გაფორმების შესახებ

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, დგინდება, რომ ნაპირდაცვითი სამუშაოების განხორციელებისას მნიშვნელოვანი ზემოქმედება გარემოს სხვადასხვა კომპონენტებზე მოსალოდნელი არ არის. პროექტი გარემოსდაცვითი ღონისძიება და უზრუნველყოფს, ერთობლივი ნაპირის წარეცხვისგან დაიცვას. ამასთან, პროექტი აკრთევ ითვალისწინებს მდინარის ნარჩენებისგან გაწმენდას.

ზემოაღნიშნული კრიტერიუმების გათვალისწინებით, „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-7 მუხლისა და ამავე კოდექსის II დანართის 9.13. ქვეპუნქტის საფუძველზე,

გ ბ რ ძ ა ნ ე ბ ა:

1. მიღებულ იქნეს სკრინინგის გადაწყვეტილება, რომ ადიგენის მუნიციპალიტეტში, დაშა ახასთურაშვილი, საქართველოს მუნიციპალური განვითარების ფონდის მდინარე ოცხეს ნაპირსამაგრი (ნაპირდაცვითი) სამუშაოების განხორციელება არ დაექვემდებაროს გარემოზე ზემოქმედების შეფასებას;
2. საქართველოს მუნიციპალური განვითარების ფონდი ვალდებულია „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-7 მუხლის მე-8 ნაწილის შესაბამისად უზრუნველყოს გარემოსდაცვითი ტექნიკური რეგლამენტებით დადგენილი მოთხოვნებისა და გარემოსდაცვითი სიარების დაცვა;
3. ბრძანება დაუყოვნებლივ გაეცხადოს საქართველოს მუნიციპალური განვითარების ფონდის;

-
4. ბრძანება ძალაში შევიდეს საქართველოს მუნიციპალური განვითარების ფონდის მიერ ამ ბრძანების გაცხადებისთანავე;
 5. სკრინინგის გადაწყვეტილების გაცემიდან 5 დღის ვადაში გადაწყვეტილება განთავსდეს სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე და ადიგენის მუნიციპალიტეტის აღმასრულებელი ან/და წარმომადგენლობითი ორგანოს საინფორმაციო დაფაზე;
 6. ბრძანება შეიძლება გასაჩივრდეს თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეჯიაში (თბილისი, დ. აღმაშენებლის ხეივანი, მე-12-კმ. №6) მხარის მიერ მისი ოფიციალური წესით გაცხადების დღიდან ერთი თვის ვადაში.

ლევან დავითაშვილი

მინისტრი

დანართი 7. ზურმუხტის ადგილსაპოველზე სამუშაოების MEPA ავტორიზაცია

საქართველო
GEORGIA

პატონო გვთხოვთ,

ნაწი თანდართული

მინისტრის მოადგილე

10571-01-2-202110081539

ერთობლივი საწარმო შპს „არალი“-ს და შპს „ხიმო“-ს წარმომადგენლებს
მატონ რაულ გასვიძეს

მატონ რაულ,

თქვენი 2021 წლის 14 სექტემბრის N16528 წერილის პასუხად, რომელიც ეხება ამასთქმის მუნიციპალიტეტში, შიდასახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის მ-14 ქუთაისი (საღორა) - ნაღვლითი - ამასთქმისი - ხენარის საავტომობილო გზის მოწოდების კმ 5+400 კმ 6+968 რეაბილიტაციის (1568 II), გაენობები შეხვედრას:

საპროექტო ტერიტორია ემთხვევა ზორგომ-ხარაგაულის (GE0000010) ზურმუხტის დამატკეველ ტერიტორიას. გაენობები, რომ ზურმუხტის დამატკეველ (Designated), კანდიდატ (Candidate) და შეთავაზებულ (Proposed) ტერიტორიებზე „სურნებრივი ჰაბიტატებისა და ველური ფაუნისა და ფლორის კონსერვაციის შესახებ“ (№92/43/EEC) ევრო-დირექტვის თანახმად ტერიტორიის შესაფერის ვალდებულება დაიცვას აღნიშნული ფართობი უარყოფითი ზემოქმედებისაგან და დაეცემა მისი საქმიანობა ისე, რომ დაეცემა იქნას ტერიტორიის ის ეკოლოგიური მახასიათებლები და კომპონენტები, რომელიც დასადავდად შეიქმნა ზურმუხტის ტერიტორია, იმ შესთხვედრებში თუ ზურმუხტის ტერიტორიაზე დაეცემა წებისმორ საქმიანობის შესახება ზედაცვლენა ჰქონდეს ტერიტორიის ეკოლოგიურ მახასიათებლებზე, საქართველო-ევროკავშირის ასოციაციის ხელშეკრულების XXVI დანართის მიხედვით, შექმნის დაეცის თვის, „სურნებრივი ჰაბიტატებისა და ველური ფაუნისა და ფლორის კონსერვაციის შესახებ“ (№92/43/EEC) დირექტვის მექვეშე მუხლის შესახებისად, წებრივის/ლოცეზიის გაეცის შეხვედრ-საქმიანობის დაეცემადად საქმიანობის განხორციელებული ვალდებულება წარმოადგინოს ეს ზურმუხტის ქველზე ზედაცვლენის შეხვედრა, თუცა წარმოდგენილი შენა-ფაუნისა და გაეცემადად მითითებული სამუშაოების ზემოქმედების მასშტაბიდან გაიმადინარე, საქართველოს გარემოს დაეცის და სოფლის მურნეობის სამინისტრო არ არის წინააღმდეგი გაზორციელდეს ზემოთ აღნიშნული საქმიანობა. მოქმედებად აღნიშნულის, საქონა პროექტი დაეცემა და გაზორციელდეს ისე, რომ სდრითხე არ შექმნის ევროპის ველური ზემოებისა და სურნებრივი ჰაბიტატების დაეცის შესახებ მერნის კონვენციით დაეცელ სახეობებსა და ჰაბიტატებს.

ამასთან, გაენობები, რომ აღნიშნული საქმიანობა საქონებს შეთხმუნებს სსიპ დაეცელი ტერიტორიების საავტომობილო.

დანართი 8. შეხვედრის ოქმი

საჯარო კონსულტაციის სხდომის ოქმი

აბასთუმნის მწვანე და ლურჯი დერეფნის რეაბილიტაცია

პანდემიასთან დაკავშირებული გარემოებებიდან გამომდინარე, 2021 წლის 20 ოქტომბერს აპლიკაციის „Google Meet“ საშუალებით საჯარო საკონსულტაციო შეხვედრა ჩატარდა ონლაინ რეჟიმში. შეხვედრა მიზნად ისახავდა ქვეპროექტის (SP) „აბასთუმნის მწვანე და ლურჯი დერეფნის რეაბილიტაცია“ და მისი გარემოსდაცვითი და სოციალური მიმოხილვის დოკუმენტის განხილვას. შეხვედრის მიზანი იყო ადგილობრივი მუნიციპალიტეტისა და მოსახლეობის ინფორმირება ქვე-პროექტის ფარგლებში განსახორციელებელი სამუშაოების გრაფიკის, ბუნებრივ და სოციალურ გარემოზე მოსალოდნელი უარყოფითი/დადებითი ზემოქმედებისა და უარყოფითი ზემოქმედების პრევენციის ღონისძიებების შესახებ.

შეხვედრას ესწრებოდნენ ადგილობრივი მოსახლეობა, ადიგენის მუნიციპალიტეტის და სამშენებლო/საპროექტო კომპანიის (შპს ზიმო და შპს არალი), საქართველოს მუნიციპალური განვითარების ფონდის წარმომადგენლები: პროგრამის მენეჯერი – [REDACTED]

შეხვედრა გახსნა [REDACTED] რომელმაც შეხვედრის მონაწილეებს MDF-თან დაკავშირებული ინფორმაცია და შეხვედრის ამოცანები გააცნო. ქალბატონმა [REDACTED] ასევე გააცნო მგფ-ის წარმომადგენლები და შეხვედრის მსვლელობისას განსახილველი საკითხები. [REDACTED] მიმოიხილა პროექტის სპეციფიკური გარემოსდაცვითი და სოციალური მიმოხილვის (ESR) დოკუმენტი.

[REDACTED] მოკლედ განმარტა მსოფლიო ბანკის (პროექტების) ფარგლებში გამოყენებული სოციალური და გარემოსდაცვითი პროცედურები, ქვე-პროექტით გათვალისწინებული გარემოსდაცვითი და სოციალური მოთხოვნები. ასევე, განხილული იქნა შემარბილებელი ღონისძიებები, რომლებიც უნდა იქნას გამოყენებული პროექტის განხორციელებისა და ექსპლუატაციის ეტაპებზე. [REDACTED] აღნიშნა, რომ გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მიხედვით (SP) არ მოითხოვს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსგან გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღებას. ყოველივე აღნიშნულის გათვალისწინებითა და გარემოსდაცვითი და სოციალური უსაფრთხოების უზრუნველყოფის მიზნით, სამშენებლო კონტრაქტორი პასუხისმგებელი იქნება მსოფლიო ბანკის უსაფრთხოების პოლიტიკით გათვალისწინებული ყველა გარემოსდაცვითი და სოციალური პროცედურის შესრულებაზე.

[REDACTED] ასევე მიმოიხილა დოკუმენტის სტრუქტურა და შინაარსი. მისი თქმით, დოკუმენტი წარმოადგენს სამშენებლო სამუშაოების კონტრაქტორთან დადებული ხელშეკრულების განუყოფელ ნაწილს, რომელიც ვალდებულია განახორციელოს ამ დოკუმენტით გათვალისწინებული შემარბილებელი ღონისძიებები სოციალური და

ბუნებრივი გარემოს დაცვის უზრუნველსაყოფად. [REDACTED] ასევე ისაუბრა გარემოსდაცვითი კუთხით მონიტორინგის გეგმაზე, გარემოზე ზემოქმედების ზედამხედველობაზე პასუხისმგებელ პირებზე და ქვე-პროექტის მსვლელობისას ანგარიშგების პროცედურებზე.

[REDACTED] დამსწრე საზოგადოებას წარუდგინა ინფორმაცია საზოგადოების ჩართულობის, ქვე-პროექტის გენდერისა და სოციალური ეფექტების შესახებ. მან დასვა კითხვები ჩართულობისა და ცნობიერების ამაღლების შესახებ. მოსახლეობამ პროექტთან დაკავშირებით ინფორმაცია მუნიციპალიტეტისგან მოიპოვა. მუნიციპალიტეტის წარმომადგენლებმა განაცხადეს, რომ მოსახლეობას მუდმივად აწვდიან ინფორმაციას მიმდინარე საქმიანობის შესახებ. მოსახლეობა პროექტით კმაყოფილია და მათი თქმით, პარკის რეაბილიტაციით აბასთუმნელები და დამსვენებლები დიდ სარგებელს მიიღებენ.

[REDACTED] შეხვედრის დამსწრეებს კონცეფცია და დიზაინი გააცნო. მისი თქმით, ქვე-პროექტი მოიცავს შემდეგ აქტივობებს: არსებული ეროვნული მნიშვნელობის გზის (SH-14) და მეორადი საგზაო ქსელის რეაბილიტაცია, მიწისქვეშა სივრცის მოწყობა კომუნალური მომსახურებისთვის, ავტობუსების გაჩერებების განთავსება, პარკინგის ადგილების მოწყობა, საყრდენი კედლებისა და გზის შესაბამისი ინფრასტრუქტურის მოწყობა და ა.შ.

[REDACTED] შეხვედრის მონაწილეებს გაესაუბრა მგფ-ში არსებული საჩივრების განხილვის მექანიზმის (GRM) შესახებ, მის მნიშვნელობასა და მასთან დაკავშირებულ პროცედურებზე. მან ასევე გააზიარა ინფორმაცია საკონტაქტო პირების შესახებ, რომელთანაც უნდა დაუკავშირდნენ გარემოსდაცვით ან სოციალურ საკითხებზე პრეტენზიებს და/ან მოსაზრებების ან წინადადებების შემთხვევაში.

პრეზენტაციის დასრულების შემდეგ აუდიტორიას მიეცა საშუალება გამოეთქვა საკუთარი მოსაზრებები და/ან მონაწილეობა მიეღო კითხვა/პასუხის სესიაში არსებულ საკითხებთან დაკავშირებით. დაისვა შემდეგი კითხვები:

კითხვები და შენიშვნები	პასუხები და კომენტარები
ექნება თუ არა ქვე-პროექტს რაიმე გავლენა კერძო საკუთრებაზე?	ამჟამად მიწის შესყიდვა, ფიზიკური გადაადგილება ან სხვა სახის არანებაყოფლობითი განსახლება არ არის მოსალოდნელი SP-ის განხორციელების დროს. კერძო საკუთრებაზე ზემოქმედების თავიდან აცილების მიზნით, შემუშავდება შესაბამისი ტოპოგრაფიული ნახაზები.

პროექტის მიმართ დადებითი დამოკიდებულება და მადლიერება გამოხატეს როგორც ადგილობრივი მუნიციპალიტეტის წარმომადგენლებმა, ასევე ადგილობრივმა მოსახლეობამ.

ფოტოები მოცემულია წინამდებარე დოკუმენტის ქვეშ.

მგფ-ის წარმომადგენლებმა მოამზადეს წინამდებარე ოქმი 2021 წლის 20 ოქტომბერს.

ფოტო მასალა

